Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 166 (14277) | 1976 оной июлиин 15, четверг | Сэн 2 мүнгэн

БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРИИН АШАГ ҮРЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, ШАНАРЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА

Н. Б. ПИВОВАРОВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ

Бухы совет арадтал адли республикын ажалшад КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын тулада эмэтайгаар ажаллана, арбадахи табан жэлэй асари программые үдэр бүринго ажалаар бодото хэрэг болгон бэелүүлнэ. 1976 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбтэ даалгабаринууд болон социалис уялгануудан дүүргэлтын дүнгүүд эдэ үдэрнүүдтэ гаргагдаба.

Республикын арадай ажахын бүхы һалбаринуудта — промышленностьда, хүдөө ажахыда, капитальна барилгада, транспортдо, хангалгын албанда, бусад һалбаринуудта продукци бүтээн гаргалга, ашаа шэрэлгые ехэдхэхэ, үйлэдбэриин үрсэнүүдые үргэдхэхэ, худалдаа наймаае саашадань хүгжөөлхэ, элүүрые сахилга, арад зоной культурна ба ажаһуудалай хэрэгсээмжэ хангалга һайжаруулхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа гэжэ эдэ дүнгүүд харуулна.

Республикын промышленность гол шухала даалгабаринууд ба социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээ. Продукци худалдаха түрүүшын хахад жэлэй түсэб 101 процент дүүргэгдэжэ 6,7 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдагдаа, жэлэйнь уялгые 12 миллион түхэригэй болгоо. Нёдондо жэлэй энэ үетэй сасуулхада, барилгын түмэр конструкци бүтээн гаргалга 1,5 дахин ехэ болоо, энээнэй ехэнхи хубинь Байгал-Амарай түмэр замай барилгада эльгээгдэнэ. Целлюлозо гаргалгын нёдондоной энэ үеынхидэй сасуулхада 55 процентээр, электродвигательнүүдые бүтээн гаргалга — 16, хүнгэнөөр хэгдэдэг плитэнүүдые гаргалга — 15, соншэл — 12, загапа барилга — 26, мебель ба хубсаһа угаадаг машина гаргалга 6 процентээр ехэ болоһон байна. Электрын элшэ хүсэ, шулуу нүүрһэ, хюрөөдэгдэһэн материалнууд түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо ехээр гаргагдаа, автомобиль болон автомобильна двигательнүүд олоор заһабарилагдаа, барилгын модон ехээр шэрэгдээ, малай тоһо, консервэ, нооһон бүд, догор хубсаһанай трикотаж болон бусад зүйлнүүд ехээр гаргагдаа.

Түсэбэй дүүргэлтын шухала үрэ дүнгүүдэй нэгэн болохо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб промышленностьда бүхы дээрээ дүүргэгдэһэн байна. Хүдэлмэриин хүсые нэмэжэ олошоруулангүйгөөр, имагтал ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар предприятинуудай дүрбэнэйнь нэгэ хуби промышленна продукци үйлэдбэрилгын ургалта хангаһан байна.

«Гусиноозерская» шахта, Зэдын комбинат, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые гаргадаг завод, шэлэй завод, нарин сэмбын комбинат, Сэлэнгын модоной бааза, Клюевскэ леспромхоз, Яруунын загаһанай завод, автомобиль заһабарилдаг Элхиин завод, «Туяна» гэжэ оёдолой нэгэдэл болон бусад предприятинууд 1976 оной түрүүшын хахад жэлые эрхим үрэ дүнгүүдтэйгээр дүүргэбэ. Эдэ коллективүүд продукци худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхээр хараалагдаһан даалгабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, 1975 оной түрүүшын хахад жэлтэй сасуулхада, үйлэдбэриин хэмжээе нилээд ехэ болгоһон, мүн бусад һалбаринуудаар түсэбэй дүүргэлтэ бэелүүлһэн байна. Энэ хадаа арбадахи табан жэлэй шухалын шухала зорилго — ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ ехэдхэхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха гэһэн зорилгые бэелүүлхэ, хэрэгтэ бодото хубитаяа оруулһан ябадал болоно.

Республикын промышленностиин хүдэлмэридэ туйлагдаһан амжалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, мүн олон предприятинууд продукци худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй, ехэ хэмжээнэй гарзада ороо гэжэ энээнтэй хамта тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Түмэр бетон конструкци гаргадаг Таловска завод, «Электромашина» завод, Байгалай модоной бааза, Улаан-Үдын кондитерскэ фабрика, ой модоной ажахын министерствын 4 предприяти, эдеэ хоолой промышленностиин министерствын хоёр предприяти, түлишын промышленностиин управлениин мүн лэ 2 предприяти, республикын нютагай промышленностиин министерствын нэгэ предприяти гээгдэжэ ябагшадан тоодо ороно. «Бурятстройматериалы» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл продукци худалдаха түсэбөө оройдоол 94 процент дүүргээ. Энэ шалтагаанһаа боложо, түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо хамта дээрээ 2,3 миллион түхэригэй продукци багаар худалдагдаа.

Предприятинуудай дүрбэнэй нэгэ хубинь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй, предприятинуудай 13 процентнь продукциин өөрынь үнэ доошолуулха түсэбөө дүүргээгүй үлөө. Материально-техническэ хангалгые зохилдуулан бэелүүлээгүй, хүнүүдээр дутуу байһан дээрэһээ шалтагаалаа гэжэ зарим предприятинуудаи гээгдэлые хэлэжэ боломоор байгаа. Тиибэшье гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, үйлэдбэриие эмхидхэхэ, ударидаха хэрэгтэхи дутагдалнууд, коллективүүдтэхи хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин муугаар табигдаһан дээрэһээ нимэ гээгдэлдэ ороо гэжэ хэлэлтэй. Жэшээнь, «Бурятпромстройматериалы» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй предприятинуудые абаад үзэе. Эндэ шухала хэрэгтэй машинанууд, түхеэрэлгэнүүд булта бии юм. Хэды иимэшье һаа, эндэ һараһаа һарада продукци гаргаха түсэб дүүргэгдэнэгүй. Байгша оной хахад жэлэй туршада барилгануудта тон хэрэгтэй болохо 5 миллион хэһэг хирпиисэ эдэнэр дутуугаар үгэһэн байна. «Бурятпромстройматериалы» гэжэ нэгэдэлэй хүдэлмэри хэблэлдэ тон зүбөөр шүүмжэлэгдэһэн, үйлэдбэриин хэрэгтэхи ехэ дутагдалнууд, предприятинуудтахи ажалай жураман һула байһан тухай, продукци гаргаха технологи хазагайруулһан тухай тэмдэглэлэн байна.

Республикын партийна, совет зургаанууда зүгһөө энэ һалбариин дутагдалнуудые зайсуулхын тулада зохихо хэмжээнүүд абтажа байна. Зүгөөр «Бурятпромстройматериалы» нэгэдэлэй предприятинуудай коллективүүд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд «даалгагдаһан» хэрэгэйнгээ түлөө харюусалгаяа гүн гүнзэгыгөөр ойлгохо, эмхи журимгүй ябадалтан, ажалай үйлэдбэриин журам эбдэхэ ябадалтай тэмсэхэ, продукциин шанарай түлөө, түсэбтэ даалгабаринуудые бэелүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдохо ёһотой.

Үйлэдбэриин программа бэелүүлхэ талаар гээгдэлдэ ороһон бусад предприятинуудай коллективүүд болон хүтэлбэрилэгшэдтэ энэ дээрэ хэлэгшэ сэхэ хабаатай. Министерствэнүүд, зургаанууд, нютагуудтахи Соведүүдэй гүйсэдкомууд эдэ предприятинуудай хүдэлмэриие тусхай хиналтада абаха, гээгдэлыень түргэноер зайсуулхын тулада бухы юумэ хэхэ зэргэтэй.

Продукци имагтал ехээр гаргахын түлөө тэмсэхэ бэшэ, харин хүдэлмэриин шанарта илангаяа ехэ һаналаа табиха шухала. Юуб гэхэдэ, олон предприятинууд, тэрэ тоодо түсэбөө дүүргэгшэдшье муу шанартай продукци гаргалсадаг, түүхэй эд, материалнуудые, электрын элшэ хүсэ, салин хүлһэ үлүүсэ ехээр гаргашалдаг байна. Нютагай промышленностиин министерствын, эдеэ хоолой промышленностиин министерствын предприятинуудай гаргаһан нэгэшье зүйл, союзна ба союзна республикануудай мэдэлэй олон предприятинуудай гаргаһан нэгэшье зүйлэй продукци энэ жэлэй түрүүшын хахад соо Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртөөгүй. Гэбэшье һаа, 1976 ондо абаһан социалис уялгачууд соогоо эдэнэр 16 зүйлэй продукцида Шанарай тэмдэг олгохо гэһэн байгаа. Тиихэдэ зарим предприятинуудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ, һара бүриин салинган дунда зэргээр ургалта хоёр хоорондоо тааралдадаггүй байна. Жэшээнь, Байгалай загаһанай промышленностиин грестын, «Бурятэнерго» управлениин, «Бурмясопром» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй предприятинуудта, «Забайкаллес» гэжэ модо бэлэдхэлэй нэгэдэлэй хэдэ хэдэн предприятинуудта иимэ ушар тохёолдоно. 1975 оной түрүүшын хахад жэлтэй сасуулхада, эдэ предприятинуудта салин хүлһэнэй һара бүридэ дунда зэргээр ургалтаһаань ажалай бүтээсын ургалта гээгдэжэ ябана.

Тохёолдоһон дутагдалнуудые эрид шууд усадхаха шухала. Республикын промышленностиин, предприяти бүхэнэй эмхитэйгээр, жэгдээр хүдэлхэ, түсэбөө дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ, ажалаи бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха арга боломжонууд манайда дүүрэн бии гээшэ.

Республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлые орёо бэрхэ байдалда эхилбэ. Олон колхозууд болон совхозуудта үнгэрэгшэ үбэлэн малай үбэлжэлгэ эгээл бэрхэшээлтэй байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Үбһэ тэжээлэй, илангаяа таряа талханай зүйлнүүдэй дутамаг байһан ушарһаа мал тураһан, ашаг шэмэншье бага байгаа, ехэл гарза болоо, малай үдэхэ хэрэгтэ һаад болоо.

Үбһэ тэжээл нэмэрилүүлхын тулада эдеэ хоолой үлэгдэл, һолоомон суглуулагдаһан, нарһанаи шэлбүүһэн ожорһон бэлэдхэгдэжэ буйлуулагдаһан, ондоо тээһээ үбһэ болон таряа талханай зүйлнүүд асарагдаһаншье һаа, энэ асуудал шиидхэгдэжэ шадагдаагүй үлөө. Унжагайржа, удаан саг соо

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ТАСС — Шэнэ һонин

КПСС-эй ЦК-да ЗҮБЛӨӨН БОЛОО

КПСС-эй ЦК-гаи шиидхэбэриин үндэһөөр, союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудай, партиин крайкомууд ба обкомуудай эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагуудые даагшанарай зүблөөн июлиин 12—13-да КПСС-эй Центральна Комитедтэ болоо.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор эмхидхэлэй партийна хүдэлмэриин таһагуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов хэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл хэхэдээ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн бодомжонуудай үндэһөөр партие хүгжөөлгын ба бэхижүүлгын асуудалнууд, партийна ажабайдал тушаа Ленинэй заабаринуудые, хүтэлбэриин гол ёһонуудые сахиха, хүдэлмэридөө ленинскэ онол аргануудые баримталха, кадрнууд тушаа политика бэелүүлхэ, партийна комитедүүдэй ба партийна эхин организацинуудаи ажал ябуулга улам һайжаруулха, Соведүүдэй, профсоюзуудай, комсомолой хүдэлмэриие бүри эдэбхитэй болгохо асуудалнууд зүблөөн дээрэ бүхы талаараа харагдаһан байна. 1976 оной майда партийна хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн заабаринуудтай зохилдуулан, партийна аппарадай хүдэлмэри һайжаруулгада ехэ анхарал хандуулагдаа.

Зүблөөндэ хабаадагшад КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүд ба заабаринуудые дүүргэлтэ болгохын тула, нютагуудай партийна организацинуудта хүдэлмэри эмхидхэлгын дүй дүршэлые халан абалсаба.

КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудай хоёрдохи секретарьнууд, сэрэгэй политоргануудай түлөөлэгшэд, ССР Союзай ба Россин Федерациин Верховно Соведүүдэй Президиумүүдэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай, СССР-эй болон РСФСР-эй Арадай хиналтын комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, партийна дээдэ һургуулиин, ниитын эрдэмэй академиин, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай хүтэлбэрилэгшэд, хэблэлэй, телевидениин ба радиогой хүдэлмэрилэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани Н. В. Подгорныи хүтэлбэри доро Кремльдэ июлиин 13-най үдэр болобо.

СССР-эй арадаи ажахые 1976 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб ба гүрэнэй бюджет тушаа СССР-эй Верховно Соведэй палатануудаи саг үргэлжын комиссинуудаи тобшололнууд дотор найруулагдаһан дурадхалнууд ба ажаглалтануудые СССР-эй министерствэнүүд болон албан зургаануудаи, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй хаража үзэлгэ тухай асуудал зүблэхэ зүйлдэ табигдаа. Партиин XXV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл хэхэдээ нүхэр Л. И. Брежневэй табиһан, хиналта ба гүйсэдхэлэн шалгалта тухай бодомжонууд болон зорилгонуудай үндэһөөр энэ асуудал комиссинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. 1975 оной декабрьда СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ комиссинуудай оруулһан дурадхалнууд ба ажаглалтанууд министерствэнүүдтэ, албан зургаануудта хаража үзэгдөөд, тэдээн тушаа зохихо хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай, бэелүүлэгдэжэ байнхай.

«Байгаали хамгаалгые саашадань һайжаруулха ба байгаалиин нөөсэнүүдые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолой Азербайджанай ССР-тэ ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухаи Байгаали хамгаалха комиссинуудай мэдээсэл заседани дээрэ соносогдоо.

«Городуудай ба городуудтахи районуудай ажалшадай депутадуудаи Соведүүдэй гол эрхэнүүд ба уялганууд тухай» Указаи ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай Худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын ба коммунальна ажахын комиссинуудай мэдээсэл президиум дээрэ соносогдобо. Гэр байрын талаар, гүрэнэи фондые, коммунальна ажахын барилгануудые хүтэлбэрилхэ тухай асуудал эндэ хаража үзэгдөө.

«СССР-эй уласхоорондын договорнуудые баталха, гүйсэдхэхэ ба болюулха гурим тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурадхаһан СССР-эй хуулиин проектые Верховно Соведэй Президиум Гадаадын хэрэгүүдэй комиссинуудта, Хуулинуудые һанамжалан дурадхаха комиссинуудта дамжуулһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум гүрэнэи ажабайдалда кабаатай бусад асуудалнуудые мүн лэ хаража үзөө.

(ТАСС).

„САЛЮТ-5“: туршалгануудые хэжэ үргэлжэлһөөр

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ЦЕНТР. (ТАСС). «Салют-5» гэжэ замбуулинай научна станци дээрэ космонавтнууд Борис Волыновай, Виталий Жолобовой эрхилжэ байгаа ажалайнь зургаадахи үдэр ябажа байна.

Станциин экипаж июлиин 13-да технологическа туршалгануудай программа дүүргэжэ захалаа.

Тэдэнэй нэгэнэй — «Сфера» гэжэ туршалгын гол зорилгонь — хөөрэлгын оршон байдалда металлай хайлалгые, шэнгэн металлай хатуу бололгые шэнжэлхэ ябадал болоно. Тэдэнэй дээжэнүүд газарта асарагдажа, лабораторинууд дотор металлографическа түгэс шэнжэлгэнүүдые гараха юм.

Станци дээрэхи функциональна дарасын мэдээнүүдые хэрэглэн, медицинскэ шэнжэлгэнүүд хэгдэжэ эхилээ. Космонавтнуудай амарха, нэгэдхэмэл тренажерэй харгыгаар гүйхэ үедэнь э л е к т р окардиографическа түгэс шалгалта хэгдээ.

Телеметрическэ мэдээсэлэй мэдээнүүдэй, космонавтнуудай элидхэлнүүдэй ёһоор, экипажай хоёр гэшүүнэй бэеын элүүр, сог зали һайн ябана. Станциин оньһон түхеэрэлгэнүүд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ.

НЭГЭДХЭМЭЛ ГУРИМААР, ХУРДАН ТҮРГЭНӨӨР БАРИХА

КАЛИНИН. (ТАСС-ай корр.). Хүдөөгэн барилгын асуудал зүбшэн хэлсэхэ Бүхэроссиин научно-техническэ зүблөөн июлиин 13-да эндэ нээгдээ. Энээндэ хабаадагшад — проектнүүдые зохёогшод, барилгашад, архитекторнүүд, союзна ба республиканска хэдэ хэдэн министерствэнүүдэй, албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна ба Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хүдөө тосхонуудые үргэлжэ дээрэнь шэнэдхэн байгуулха, капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэ бүри ехэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, проект зохёолгын ба хүдөө ажахын предприятинуудай барилгын шанарые КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор һайжаруулха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 оной) Пленум дээрэ тодорхоилогдоһон, партиин аграрна политикые сэхэ шууд бэелүүлһэнэй үндэһөөр хүдөө нютагуудта ехэ хубилалтанууд болоо. Колхозууд, совхозуудай экономико нилээд бэхижээ, тэдэнэй техническэ зэбсэгжэл һайжараа гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Болбосон түхэлтэй тосхонууд, мал ажалай түгэс түхеэрэлгэтэй холбоо байранууд, шубуудые үдхэхэ фабриканууд, теплицын комбинадууд, элеваторнууд хүдөө нютагай таһаршагүй хубинь боложо байнхай.

Арбадахи табан жэлэй туршада хүдөө ажахын капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэнэй хэмжээн 61 миллиард түхэриг гэхэ гү, али юһэдэхи табан жэлэйхиһээ 28 процентһээ ехэ болохо. Һуурин тосхонуудые тон түргэнөөр байгуулха, хара хүрьһэгүй газартаи нютагуудта промышленна түхэлэй, тусхай мэргэжэлтэй томо предприятинуудые барихаар хараалагдана.

МАЛАЙ ТЭЖЭЭЛ — мүнөөдэрэй гол асуудал

Түрүүшын бухалнууд жэрылдэбэ

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ниитынгээ адууһа малда бүхыдөө 36 мянган центнер үбһэ һүрилжэ бэлэдхэхэ түсэбтэй манай колхозой гурбан отделениин 11 звено үбһэндөө һаяхан оробо. Уланай отделениин Зорикто Ринчино, Базар Эмедеев, Александр Дамбаев гэгшэдэи даадаг звенонуудай үбһэшэд абаһаар үһанай уертэ абтадаг доро газаран ногоо сабшажа, түрүүшын бухалнуудые жэрылгэбэ. Эдэ звенонууд булта хүсэд бэшэ оньһожоруулагданхай юм. Сабшалангайнгаа ногоо косилкаар унагаахаһаа гадна, гар хажуургшадынь эртэ үглөөгүүр һөөг бургааһанай, нуга тохоин, хашаабай эрьеын, харгын захаархи ногоо сабшана. Иигээд лэ ойрын үдэрнүүдтэ үбһэшэдэй звено улам олошорхонь.

С. ГАТАПОВ,
Баргажанай аймагай Уланай колхозой түрүүлэгшэ.

ҮСЭГЭЛДЭРҺӨӨ ЭХИЛЭЭ

Байгша ондо адууһа малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл, ногооной гурил бэлэдхэжэ, силос, сенаж ехээр даража абахын тула колхозоймнай гэшүүд бүхы машина, техникэеэ, зэр зэмсэгүүдээ эртээнһээ бэлдэһэн юм. Мүнөө ажахымнай түб болохо Доодо-Бургалтайда ногооной витаминтай гурил гаргаха АВМ-0,4 түхэлэй агрегат хүдэлгэгдэжэ захалба. Энэ агрегат хоёр халаанда ябуулагдахадаа, бүхыдөө 250 гаран тонно нарай малай тэжээл бэлэдхэхэ юм. Кирилл Банзаракцаевай хүтэлбэрилдэг агрегат хэдэн арбаад мэшээг ногооной гурил бэлэдхээ.

Тиихэдэ үбһэ хуряаха звенонуднай мүнөө байгуулагдаад, һаяын үдэрнүүдтэ үбһэндөө орохоор һуулшын бэлэдхэл хэжэ байна.

Г. МУНКУЕВ,
Зэдын аймагай «Мир» колхозой парткомой секретарь.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГАДАА БЭЛЭН

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ адууһа мал үбһэ тэжээлээр дуталдажа, аймагай олон ажахынууд бэрхэтэйхэн байдалда ороо һэн. Илангаяа Анаагай совхоздо бүри март һарада зарим гүүргэдэнь адхашье үбһэн угы болоход, шахардуу байдал тохёолдоод байгаа. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, мүнөө жэлдэ энэ ажахын луговодууд гектар бүриһөө нёдондонойхиһоо бага бэшэ үбһэ хурлаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа юм.

Жэшээлхэдэ, тус совхозой 3-дахи отделениин луговодууд эртэ хабарһаа хойшо сабшалан дээрээ тошо халяаһан, һүүлдэнь ногооной ургажа захалхаһаа эхилээд, сабшалангаа хэдэн удаа уһалһан байна. Энэ отделенидэ луговодуудай хоёр бригада байгуулагдаһан байгаа.

1-дэхи бригадын бригадир Вениамин Петрович Ситниковтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэ иигэжэ хэлэбэ:

— Манай бригада бүри үбэл байгуулагдажа, сабшалан дээрээ тошо халяажа эхилээ һэмди. Һүүлээрнь хабартаа хэдэн зуугаад тонно шэбхэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Тиигээд бүхы сабшалангаа 2 дахин уһалаа гээшэбди, — гээд тэрэ мэдээсээ.

Тус отделениин Байсын-Эбэртэхи сабшалан дээрэ мүнөө жэл ногоон һайн ургаа. Луговодууд урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхын тула бүхы юумэеэ эртээнһээ түхеэржэ, ажалаа һайнаар эмхидхэхээр шиидэһэн байна.

— Үбһэ хуряалгамнай мүнөө жэлдэ һайнаар үнгэргэгдэхэ ёһотой. Юундэб гэхэдэ, ургаса яһала һайн.

— Үбһэ хуряалгада хабаадаха техникэ бэлэн, 3 звено ажаллаха юм. Тэрэнэй хоёрынь оньһожоруулагдаһан. Энэ хоёр звеногой хоорондо социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, түсэб, даабари үгтөө, — гэжэ отделениие эрхилэгшэ Жанчип Гылыкович Базаров хэлэбэ.

Нээрээшье, отделени бүхы дээрээ үбһэ хуряалгада бэлэн болоо. Жэшээнь, тракторай 10 тармуур, үбһэ сабшаха тракторай 14 косилка бэлэн болгогдонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ морин косилка үргэнөөр хэрэглэгдэхэеэ болинхой юм. Юундэб гэхэдэ, сабшалангайнь газар жэгдэлэгдэжэ, бургааһа модонһоо сэбэрлэгдэһэн байна. Иигэжэ энэ совхозой 3 отделени үбһэндөө жэгдэрэн орохоор бэлэн болоод байнхай.

М. САНДАНОВ.
Хори.

НООҺОН — МАНАЙ БАЯЛИГ

ХАЛУУН ХАҺА ЕРЭНХЭЙ

Манай «Знамя Ленина» колхоздо хони хайшалалгын халуун хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Мүнөө дээрээ 20 мянган хонич хайшалагдажа, 600 шахуу центнер нооһон абтаа. Үлэһэн 18 мянган хони, хурьгад һаяын үдэрнүүдтэ хайшалагдажа дүүрэхэ. Номог-Толгой гэжэ газарта түхеэрэгдэһэн нооһо хайшалха томодхогдоһон пунктда үдэр бүхэндэ 2000—2500 хонин хайшалагдана. Энэ шухала хүдэлмэриин үедэ колхозой табан отделенинүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Галтайн отделениин хайшалагшад түрүүлжэ ябана. Мүнөө дээрээ энэ отделениинхид түсэбөө 60 процент үлүүлэнхэй.

Нооһо хайшалалгын хүдэлмэридэ Буряадай хүдөө ажахын институдһаа эльгээгдэһэн бүлэг студентнэр амжалтатай һайнаар ажаллажа байна.

Ажахымнай эрхим бэрхэ хайшалагшад үдэр соо 50—80 хони хайшална. Түрүүшүүлэй тоодо дүршэлтэй хайшалагшад Галина Иванова, Дарья Антонова, Анна Андреева, залуу хайшалагшад Лубсан Бадмаев, Дулма Гомбоева, Амгалан Жигмитдоржиев ба БСХИ-гэй студент Борис Бадмаев гэгшэд оролсоно. Тиигэжэ үдэрһөө үдэртэ түрүүшүүлэй тоо олошорон, хайшалагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй тэмсэл улам шангадана.

Б. САНЖИЕВ,
колхозой главна экономист.
Мухар-Шэбэр.

Хониндой нооһо хайшалха халуун хаһа Зэдын аймагай Борьёогой совхоздо дүүрэнтэжэ байна. Түргэн аргаар нооһо хайшалдаг үнинэй хайшалагша Цырен-Ханда Дондокова мүрысөөндэ хододоо эрхимлэнэ. Энэ нүхэрнай хамагһаа олон хониной нооһо хайшалдагаараа аймагай хайшалагшадай заншалта конкурсдо хабаадалсахадаа түрүү һуурида гараһан юм. Мүнөө Цырен-Ханда Дондокова түрүү һуурияа алдангүй ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хайшалагша Ц.-Х. Дондокова ажалдаа.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

ДҮҮРЭХЭ ОЙРТОО

Загаһатын совхоз эдэ үдэрнүүдтэ хонинойнгоо нооһо хайшалха хүдэлмэрез дүүргэхэ дүтэлбэ. Хонишон Н. Борисовай харууһалдаг отарын хонин бүриһөө 3.160 грамм нооһон хайшалагдаба.

Мүн эндэ үргэнөөр дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгэн ёһоор оролдосотой хайшалагшад Ц. Аюржанаева үдэр бүри 60 гаран хониной, Б. Бороев — 40—50 хониной нооһо хайшалжа эрхимлэнэ. Үдэрэй 35—40 хониной нооһо хиргажа классировщигуудта дамжуулдаг нютагай дунда һургуулиин һурагша Цыпилма Доржиева аха нүхэдэйнгөө һайшаал магтаалда хүртэнэ.

Д. БАТОМУНКУЕВ
Хэжэнгын аймаг.

* * *

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ манай совхозой хонишод бухы 26 мянган хонидойнгоо нооһо болзортонь хайшалжа дүүргээд, гүрэндэ 990 центнер һайн шанаргай нооһо тушааха зорилго урдаа табинхай.

Мүнөө 569 центнер нарин нооһон суглуулагдаад байна. Тооложо үзэхэдэ хайшалагдаһан хонин бүриһөө 3.650 грамм нооһон абтаһан болоно.

Пунктын хүдэлмэришэд үлэһэн 7,5 мянган хонидойнгоо «нэхы дэгэл» ойрын үдэрнүүдтэ хуулажа дүүргэхэнь.

В. ЛАРИОНОВ
Хяагтын совхозой зоотехник
Хяагтын аймаг.

БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРИИН АШАГ ҮРЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, ШАНАРЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА

(Түгэсхэл. Эхининь 1 дэхи нюурта).

хүйтэрһэн энэ хабар [...]лээд шэргүүбшэ байгаа Тоологдогшо эдэ бэрхэшээлнүүд мал ажалда илангаяа орёо байдал тохёолдуулаа. Олон ажахынууд, аймагууд, республика бүхы дээрээ мяха, һү абажа, гүрэндэ худалдаха даалгабариа дүүргээгүй. Үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадта орходоо, малай түл үсөөнөөр абтаа. Хонидой, тахайн, шубуунай тоо толгой хороо. Яруунын, Хоринин, Хяагтын, Хурамхаанай, Баунтын болон бусад зарим аймагуудай колхозууд болон совхозууд илангаяа муу үрэ дүнгүүдтэй. Эдэ бүгэдэнһөө зохихо түгшэлэл хэхэ хэрэгтэй. Энэ байдалаа эрид һайжаруулха, хохидолоо хүсэлнүүлхэ бодото арга боломжонууд манда бии гээшэ.

Зунай зулгы сагта мал таргалуулжа, шахаха, һү шэмыень эрид ехэдхэхэ арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ, һайн шанартайгаар, богонихон болзор соо хонидой ноохо хайшалжа, дүүргэхэ, абтаһан түл түрэсэеэ бүрин бүтэнөөр томо болгохо, эмэ малые үрэжүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха гээшэ мүнөө нэн шухала болоод байна. Шухалын шухала кампани — тэжээл бэлэдхэлгэ ба ургаса хуряалгада һайнаар бэлэдхэжэ, эмхитэйгээр үнгэргэхэ шухала.

Эдэ зорилгонууд бүгэдэндэ эли ааб даа. Зүгөөр эдээнние зүбөөр, шадамараар шиидхэһэнһээ хэрэгэй мнай амжалтанууд, манай түсэбүүд болон социалис уялгануудай хуби заяан, республикын хүдөө ажахын саашанхи хүгжэлтын арга боломжонууд дулдыдаха болоно бшуу. Энэ жэлдэ ороһото ба тэжээлэй ургамалнуудай тарилга үргэдхэхын, газар тараалангай культура дээшэлүүлхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Олон жэлэй ногоон түсэбһөө 30 процент ехээр таригдаа, тэрэнэй сабшагдаха талмай 21 процентээр үргэдхэгдөө, олон жэлэй ногоо тарихын тулада 24,5 мянган гектар газар таһалагдаа. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо силосэ ургамалнуудай тарилга 11 процентээр үргэдхэгдөө. Колхозууд болон совхозууд шэниисын, [...]ран хара тараанай, горохой тарилга хэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо хартаабха ехээр таригдаа. Олон ажахынуудта тараалан ба сабшалан уһалха хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Энэ жэлэй тарилгада 800 мянган тонно шотагай үтэгжүүлгэ, 51 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Эдэ бүгэдэ хадаа тараалан болон сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ, таряа, тэжээлэй ургамал ехээр абаха, мал ажалай тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ һайн үндэһэ һуури табяа гээшэ. Республикын газар дээрэ июль соо ороһон хура бороо тараанай, ногооной ургаса эли бодо һэргээгээ.

Хүдөөгэй ажалшадта тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын харюусалгатай халуун хаһа оробо. Үбһэ тэжээл нилээд [...] бэлэдхэхэ, колхоз, совхоз бүхэндэ үбһэ тэжээлэй страховой нөөсэ байгуулха гээшэ гүрэн түрын шухалын шухала зорилго мүн гээд «1976 ондо ургаса хуряалгые, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэн тэжээл бэлэдхэлгые хангаха нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай СССР-эй Министрнүүдэй Советэй һая гараһан тогтоол соо хэлэгдэнэ. Хуряалгын хүдэлмэриие, хүдөө ажахын продуктнуудые үргэдхэхэ хэрэгые материально-техническэ талаһаань хангаха, энэ кампаниие амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада колхозууд болон совхозуудта алибаа туһаламжа үзүүлхэ, ургаса хуряалгада [...] ябаһан хүнүүдэй ажалай түлбэри ба урмашуулгын гурим тогтооходо тодорхой хэмжээнүүд тогтоол дотор тодорхойлогдоһон.

Парти ба правительствын тогтоолые хүтэлбэри болгон, гүрэнэй туһаламжада түшэглэн, совет болон хүдөө ажахын зургаанууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд үбһэ [...] бэлэдхэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада бүхы арга боломжонуудые элсүүлхэ, үбэлэй сагта мал ажалые үбһөөр, силосээр болон бусад түрэлэй тэжээлээр бүримүһэн хангахаһаа гадна, мүн шухала страховой нөөсэ байгуулха хэмжээнүүдые абаха болоно. Иимэ арга боломжонууд ажахы бүхэндэ бии юм. Республика дотор 400 мянга гаран гектар сабшалан, тэрэнэй 125 мянган гектарынь уһалагдадаг сабшалан бии, болдог намагтай, ойн соорхой, үндэр хадын сабшалан, харгы шадарай газар гэхэ мэтэнүүд яһала бии. Эдээнние эзэн еһоор хэрэглэбэл, ниитынь хүснишье малые тэжээлээр хүсэд хангаха арга боломжо бии гээшэ. Гэн гэһээ зарим ажахынууд [...] сэл оролдолго гаргадаггүй тиимэһээ сабшалангай ехэ газар хуряагдангүй үлэдэг байна. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлэй мэдээнэй еһоор Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Хоринин, Түнхэнэй аймагуудта 2-һоо 3 мянган гектар хүрэтэр сабшалан хуряагдангүй үлөө.

Иимэ эзэн буса ябдалые тэсэхэ аргагүйбди. Хүрэжэ сабшахаар лэ газарай ногоо бултыень хуряажа абаха шухала. Намагтан доро газарай, харгын хажуугаархи, ойн соорхойн ногооие мүнөө сабшажа абаха, модоной шэлбүүрэ, ожорһо ехээр бэлэдхэхэ, ногооной витаминтан гурил бэлэдхэхын тулада агрегадуудые ябуулжа эхилхэ шухала.

Хуряалгын ябаса, тэжээлэй шанар техникын хүдэлмэриһөө, тэрэнние хүдэлгэдэг хүнүүдэй ажалһаа дулдыдаха байна. Мүнөө үедэ колхоз болон совхозуудһаа тэжээл бэлэдхэлгые богони болзор соо дүүргэхэ машина болон оньһон техникээр нилээд баян болонхой. Тэдэнэр 9 мянга гаран тракторта, ашаанай 4 мянга шахуу автомобильтай, витаминтай ногооной гурил татаха 82 агрегадтай, тэрэшэлэн тракторна 3,5 мянга шахуу косилкатай, силосэй 1200 комбайнтай бухаллаха, үбһэ багсалха мянга шахуу тухеэрэлгэтэй юм. Эдэ бүхы хэрэгсэлнүүдые гүйсэд бэлэдхэхэ, агрегат бүхэнние бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэй. Зарим ажахынууд хуряалгын техникын заһабарилгые дүүргээд байна. Гэхэ зуура, олон колхоз болон совхозууд энэ хүдэлмэриие ехээр нобшоруулна. Илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Яруунын, Хяагтын, Улаан-Үдын, Загарайн аймагуудай ажахынуудта үбһэ болон силосэй ургамалнуудые хуряалгын техникын, ногооной гурил татаха агрегадуудай заһабарилгын байдал һанаа зобоно. Эдэ аймагуудта силосэй комбайнуудай, «АВМ» агрегадуудай хахадһаа үсөөниинь, тракторна косилкануудай, тармуурнуудай пресс-подборщигуудай 60—70 процентнь бэлэн болонхой. Олон аймагуудта таряа хуряалгын комбайнууд жатканууд, ороһо сэбэрлэдэг машинанууд, ороһоной тоогууд, ороһо хатаадаг тухеэрэлгэнүүд болон складууд тон удаанаар заһабарилагдажа байна.

Хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын трест [...], «Сельхозтехникын» республиканска нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд аймагай Советүүдэй гүйсэдкомуудта нэгэн хамта энэ гээгдэлэй ушар шалтагаание элирхэйлжэ, хуряалгын бүхы техникые ойрын сагта заһабарилжа дүүргэхэ хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Машина болон оньһон хэрэгсэлнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэг хангаха байгуулгада. отряд болон [...] зүбөөр эмхидхэн байгуулха, тэдэнэй ажалые шадамараар эмхидхэхэ, түрүүлһэн хүнүүдые моральна болон материальна талаар урмашуулха, бүхы хүдэлмэреэ шанар һайнтайгаар хэхэ гээшэ ехэ шухала зорилго болоно.

Тэрэшэлэн хуряалгын үедэ ажаллажа байһан хүнүүдые эдеэ хоолоор культурна болон ажаһуудалай талаар хангаха асуудалда анхаралаа табиха шухала.

Эдэ бүгэдэнние бодомжотойгоор, зүбөөр түсэблэхэ, тусгаар даабари зохёожо, тусхай хүнүүдтэ даалгаха ёһотой болоно.

«Сельхозтехникын» предприятинуудай хүдэлмэриһөө тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын ябаса гориһон дулдыдаха байна. Тиимэһээ хуряалгын агрегадуудые техническэ талаар хангалгые һайнаар эмхидхэхэ, машина, тухеэрэлгэнүүдээр, запас частьнуудаар колхоз, совхозуудые саг соонь хангаха, заһабарилгын хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ «Сельхозтехникын» предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхы хүсые хандуулха ёһотой болодоно.

Ургаса хуряалга, адууһа мал [...] хангалга хадаа бүхы арадай хэрэг мүн. Энэ зорилго шиидхэхэ хэрэгтэ хотонуудай ажалшад, посёлогуудай хүдэлмэришэд һуража байгаа залуушууд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гээшэ.

Энэ жэлдэ ехэшье, һайншье энэ хэрэгтэ бүри олон хүнүүдые хабаадуулха, тэжээл бэлэдхэлгэ, ургасын [...] харюуһалалга, ороһоной тоогуудые, склад болон силосэй барилгануудые заһабарилга дээрэ олон зоной хабаадалгатайгаар воскресник болон субботнигуудые үнгэргэхэ шухала. Хүдөө нютагуудай тосхон һууринуудай хүн зониие тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулха хэрэгые аймагуудай, сельскэ болон сомоной Советүүдэй гүйсэдкомууд эмхидхэн ябуулха уялгатай. Ургаса хуряалгын хүдэлмэри эхилтэр бүхы автомашина, прицеп болон транспортна бусад зүйлнүүдые гүйсэд бэлэн болгохо, машинануудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ бэрхэ шофернуудые гүйсэд олохо ушартай.

Тэжээл бэлэдхэлгэ, ургаса хуряалга үнгэргэлгэдэ хабаатай зорилгонуудта анхаралаа хандуулха зуураа, мал ажал хүгжөөлгын асуудалые мартажа болохогүй. Энэ талаар тон ехэ, шухала хүдэлмэринүүдые бүтээхэ байнабди. Нэн түрүүлэн һү абалгые эрид дээшэлүүлхэ, энэ жэлэй түрүүшын хахадта ушарһан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые абаха ёһотой болонобди. Лаб дээрэ энэ талаар муртэй юумэн хэгдээгүй байһаар. Илангаяа Кабанскын, Түнхэнэй, Яруунын, Улаан-Үдын, Хурамхаанай, Загарайн аймагуудай олонхи колхоз, совхозууд 1975 оной түрүүшын хахадай дүнтэй сасуулхада, һү һаалгаяа доошонь оруулһан байна. Үнгэрхэдөө июнь һара соо нёдондоноихитой жэшэхэдэ, һү абалгаяа 10—15 процент бага болгоһон байха юм.

Хэрбээ бодото хэмжээнүүдые абаагүй хадаа, сагаа алдаа хадаа 1976 ондо һү абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабари болон абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ шадахагүй ушар тохёолдожо магад. Энэ ушартан эбсэжэ яашье болохогүй.

Һү һаалиин фермэ бүхэнэй хүдэлмэриин байдалые ойрын сагта шалгажа үзэхэ, үнеэдые тухеэрэн суудхэ соо адуулха хэрэг эмхидхэхэ, һайн ногоотой бэлшээрээр хангаха, һаамхай үнеэдтэ нэмэлтэ тэжээл [...] мэтын хэмжээнүүдые абаха ёһотой болонобди.

Энээнтэй хамта һүнэй шанар һайжаруулха, зүбөөр хадагалха, ариг сэбэрые сахиха, фермэ бүхэндэ зоовете[...] эрилтэнүүдые бэелүүлхэ гэхэ мэтын нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

Һаалишан ай, мал адуулагшадай, фермын бусад хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулдаг ниитын хүдэлмэриие һайжаруулха, зунай хаһада һү ехээр һаахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, малшадай бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ арга боломжо байгуулха гээшэ партийна организацинуудай, нютагай Советүүдэй, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй болон мэргэжэлтэдэй гол уялгань болоно.

Зунай саг хадаа мал тобиржуулха, таргалуулха [...] болоно. Социалис уялгануудай ёһоор болоходо 250 мянган хонин шахан таргалуулха, шахалгада табигдаһан үхэр бүхэнэй шэгнүүрые суудхэ бүхэндэ 900—1000 граммаар нэмээжэ, толгой бүриин дунда зэргын шэгнүүрые 330 килограммһаа бага бэшэ болгохо зорилготойбди. Гадна 90—100 мянган гахай шахажа, 8—9 мянган тонно мяха гүрэндөө тушааха уялгатайбди.

Энэмнай нилээд орёо зорилго болоно. Энээниие амжалтатайгаар шиидхэхын тула нилээд оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Тиимэһээ холын, хадын бэлшээринүүдые гүйсэд хэрэглэхэ, гүүртэ болон отарануудые зүбөөр бүридүүлэн эмхидхэхэ, шахалгын газарнуудые саг соонь тухеэрхэ ёһотой гээшэбди.

Эдэ хэмжээ ябуулгануудые тон яаралтайгаар бүтээхэ ёһотойбди. Мал таргалуулха, шахаха хүдэлмэриие эмхитэйгээр, ашагтайгаар үнгэргэхэ арга боломжо ажахы бүхэндэ бии гээшэ. Энэ хадаа мяха абалгые дээшэлүүлхэ гол шухала арга нүхэсэлнай болоно.

Республикын колхоз, совхозуудай ехэ шухала, харюусалгатай кампаниинь болохо хониной ноохо хайшалалга эдэ үдэрнүүдтэ үргэнөөр ябуулагдажа байна. Энэ жэлдэ хонидой гол һүрэгэй ноохоной бирагүйшэг [...]һантай дашарамдуулан, хайшалалгын шанарта анхаралаа онсо хандуулха, эртын хурьгадые дууһан хайшалха, аилнуудай үлүү гараһан ноохые худалдажа абаха гэхэ мэтын хүдэлмэри эмхидхэхэ ёһотойбди. Аймагуудай болон сельскэ болон сомоной Советүүдэй гүйсэдкомууд, хүдөө ажахын органууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд болон потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэд эдэ хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтые тусгаар хиналта доро абаха, хайшалалгын пунктнуудай хүдэлмэриие тапалгаряагүйгөөр ябуулха шанарыень ходо шалгажа байха, зүбөөр илгаха, һайнаар багсалан эмхилхэ, хадагалха, саг соонь бэлэдхэлэй пунктнуудта ябуулха хэрэг хангаха уялгатай бшуу.

Мал ажалые саашадань хүгжөөхэ хэрэг хадаа түбхын түрүүндэ һүрэгэй тоо толгойе олошоруулгаһаа эхи үндэһэтэй болоно. Энэ хэрэгтэ манда горигой дутагдалнууд бии гээшэ. Олон эхэ мал жэлһээ жэлдэ һубайржа, нэгэшье түл үгэнэгүй. Үнгэрһэн хахад жэлэй туршада Хоринин, Хэжэнгын, Ахын, Сэлэнгын, Загарайн болон бусад аймагуудай олон ажахынууд 100 эхэ хонин бүхэнһөө оройдоол 60—65 хурьгадые абаад байна. Республикын олон аймагууд энэ жэлдэ нёдондоноихиһоо үсөөн тугал болон поршоонхо абанхай.

Хэнэншье мэдэһээр, энэ ушарта тэжээлэй дутагдал, малшад шадал тэнхээн нүлөөлһэн байха. Гэбэшье гол шалтагааниинь хадаа мал ажалые муугаар, зарим ушарта эзэн бусаар эрхилһэнэй хойшолон болоно. Нэгэ иимэ жэшээ дурдая. Нёдондо Яруунын аймагай «Дружба» колхоздо 100 эхэ мал бүхэнһөө 35 тугал 64 хурьган абтаһан байна. Харин тиихэдэ аймаг дотор бүхыдөө 71 тугал, 82 хурьган түлжүүлэгдэһэн байгаа бшуу. Байгша ондо энэ ажахын байдал бүришье муу. Мүнөө 25 тугал 44 хурьган абтаад байна. Аймагайнгаа бусад ажахынуудтай адли байдалтай байбашье, энэ колхоз малаа үлэмжэ гарзалуулна. эхэ мал үрэжүүлгэ муугаар эмхидхэгдэнэ. Тэрэнһээ боложо маланнь тоо толгой үсөөн болоһон, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушаалга гээгдэлдэ ороһон зэргэтэй.

Энэ колхоздо мал ажалай байдалай түлөө харюусадаг 10 гаран мэргэжэлтэд хүдэлдэг юм. Гэхэ зуура малай юундэ һубайрдаг, түлэн юундэ гарзалдаг шалтагааниие нэгэниинишье тодорхойлжо шадахагүй байба. Өөрынгөө харюусалгата уялгада хайша хэрэгээр хандадаг байһые энэ баримта гэршэлнэ. Энэ дутагдалай түлөө нэгэшье хүтэлбэрилэгшэ, нэгэшье мэргэжэлтэ харюусалгада хабаадуулагдаагүй байһаниинь гайхамаар. Энээ гэжэ бодоходо Яруунын аймагай партийна болон советскэ органууд кадрнуудта табигдадаг эрилтээ һуладхаһан, адууһа мал үсхэбэрилхэ асуудалда анхаралаа хүсэд табидаггүйнь элирнэ. Иимэ жэшээнүүд ганса нэгэн бэшэ. Тиимэһээ энээниие үндэһөөрнь усадхаха хэрэгтэй болоно.

Үлөөд байһан хугасаада шадаал һаа олон үнеэдые, гунжадые, эхэ гахайнуудые хонид болон гүүнүүдые үрэжүүлжэ, ерэхэ жэлдэ түл бүри олоор абаха арга бэдэрхэ хэрэгтэй. Тиихэтэеэ хамта эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэридэ эртэнһээ бэлдэжэ, эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэг хангаха шухала. Тэрэшэлэн жэлэй һүүлшын хахадта адаг 500 мянган нугаһанай болон галуунай дальбараа нэмэжэ абаха хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй.

Республикын барилгашадай үмэнэ харюусалгатай зорилгонууд табигдажа байна. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта барилгын зарим эмхинүүд, жэшээнь, Буряадай барилгын управлени, «Бурятцелинстрой» трест түсэбөө дүүргээгүй, шухала шухала барилгануудые ашаглалгада оруулаагүй.

Барилга, хабсаралгын хүдэлмэринүүдэй ябасын бирагүй байһан ушар ганса хүдэлмэришэдэй дутагдалһаа гү, али барилгын материалнуудай хүсэд бэшэ байһанһаа болоно бэшэ. Энэ барилгашадай өөһэдынь дутагдал ехэ. Ажалай эмхидхэл һула, техникэ ёһоор ашаглагданагүй. Хоёр халаанай хүдэлмэри олон газарта эмхидхэгдээгүй байдаг, бригадна подрядай гурим һулаар нэбтэрүүлэгдэжэ, хүдэлмэриһөө гээгдэлгэ, заигуултаалга усадхагдаагүй байһаар.

Шэнэ барилга бүхэн дээрэ, илангаяа энэ жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха барилганууд дээрэ ушаржа байһан дутуу дундануудые усадхамаар эрид шууд хэмжээнүүдые абаха уялгатайбди. Гээгдэлһээ гараха, түргөөр, шанар һайнтайгаар, багашье гаргашатайгаар барилга хэхэ гээшэ барилгашадай нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Энээгээр бодоходо арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула жэлэй хоёрдохи хахадта нилээд ехэ юумэ хэхэ ёһотой болонобди. Түбхын түрүүндэ бүхы анхаралаа үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ асуудалда хандуулха зэргэтэйбди.

«Хамтын ажалые бодото дээрэнь ашаг үрэ ехэтэйгээр эмхидхэлгэ—түйлай ехэ зорилго гээшэ. Энэ хадаа гансашье хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ехэ анхарал гаргаха эрилтэ табина бэшэ. Мүнөө үе саган үйлэдбэри хадаа ажал дээрээ өөрынгөө һуурине хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй эли тодоор ойлгохые, ямар юумэ юунэй түлөө хэнэбиб гэжэ мэдэхые, тэрэнэй ажал хадаа ниитын хүдэлмэриин хуби гэжэ ойлгохые эринэ»,—гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой хүдэлмэришэдтэй уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэһэн байна.

Республикымнай ажалша бүхэн, ажалша коллектив бүхэн урдаа табигдаад байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө бүхы хүсые хандуулха байһаниинь дамжаггүй.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта Валентина Федосеевна Ленкова олон жэлэй туршада ажаллана. Тэрэ комбинадай дүй дуршэлтэй, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэн гэжэ тоологдодог. Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын хахадай туршада Валентина Федосеевна түсэбһөө гадуур 806 килограмм утаһа ээрэжэ, эндэ дэлгэрпэн социалис мүрысөөндэ илажа гараһан байна. Түрүү хүдэлмэрилэгшэ бүтээн гаргаһан продукцидаа өөрын тэмдэг табиха эрхэдэ хүртэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник В. Ф. Ленкова ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАН фото.

«МАНАЙ БРИГАДИР...»

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

НИНА ФЕТИСОВА арбан жэлэй урда тээ Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой хабсаралгын цехтэ һурагшаар хүдэлхэеэ орсо һэн. Түбһэндэ оролдосотой бэрхэ залуу басаган гойроод байһан бүхы шэнэ юумэ түргөөр ойлгожо абахые эрмэлзээхэ. Теэд энэньшье гайхалтай бэшэ һэн. Дунда һургуули дүүргэхэдээ, Нина физикэдэ угаа дуратай байһан дээрэһээ оньһон техникэдэ хабаатай ажалда орохые шармайһаншье байжа магадгүй. Тиин эндэ өөрынь зүрхэ сэдьхэлдэ таараһан юумэнэй ушархада. комсомол басаган шуналтангаар хүдэлжэ оробо.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо ажаллажа байһан цехынь шье, заводыньшье танигдашагүй болотороо хүгжөө. Наймадахи юһэдэхи табан жэлнүүдтэ предприятидань технологическа шэнэ тиинүүд тодхогдоо, ажалай түрүү онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ, мүрысөөнэй дэлисэ үргэдэн хүгжөө. Тиигээшьегүй яаха һэм даа. Эдэмнай хүгжэлтэ дэбжэлтын жама ёһон ха юм. бүгэдэндэ заводой бүхы хүдэлмэришэдэй, тэрэ тоодо Нина Фетисовагай ажалай хубитэ бии.

Цехтэнь ажалай түрүүшүүл олон. Эдэнэй ажалай амжалта илалтануудаар хамта хүдэлдэг нүхэдынь омогорходог юм. Н. Фетисова — түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн. Эмшэндэл адли саб сагаахан малгайтай халаадтай басаганай уян нугархан, нарихан хургад бушуу түргөөр хүдэлэн, жэжэхэн детальнуудые хойно хойноһоонь хабсаржархина. Эдэмнай ёһотойл алтан гарнууд лэ. Арбан жэл соо нэгэ цехтэ, нэгэ участогта ажаллахадаа, тэрэ түрүүшын үдэрһөө хойшо үнэн сэхэ, һүбэлгэн бэрхэ, оролдосо хэшээлтэн, хүтэлбэрилэгшэдэй үгэһэн даалгабариие жэншэдгүй һайнаар [...]дэг хүдэлмэришэн, энэрхы сэдьхэлтэй нүхэр байһанаа харуулаа.

Энэ үе соо Нина дүй дуршэлтэй, мэргэжэл шадабаритан хүдэлмэришэн болоһон, комсомол-залуушуулай бригадын бригадираар табигдаһан байгаа. Түбшэн даруу зантан, һайхан сэдьхэлтэй байһан дээрэһээнь сугтаа ажалладаг басагадынь тэрэнэй үгэ дуулдаг хүндэлдэг юм. Коллектив [...] этэй байхадаа, заа[...] амжалта туйладаг гээшэ. Тиигэжэ Фетисовагай хүтэлбэрилдэг бригада һапа бүринингөө даабариие болзорһоонь урид дүүргэнэ. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабариие бригаданьхоёрёд хоногоор урид дүүргэжэ, хэдэн мянган тухэригэн продукци түсэбһөө гадуур гаргаһан байха юм.

«Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие Агуу Октябриин 59 жэлэй ойн болотор дүүргэжэ, шанараа өөрын тамгатай болохо» гэһэн уусхал механическа цехэй токарь Александр Галсанован гаргахадань, Н. Фетисовагай бригада түрүүшүүлэй тоодо орожо, дэмжээ һэн. Абаһан социалис уялгануудаа тэрэнэй бригада амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Эдэнэр хахад жэлэй [...] түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлээ.

— Хэрбээ арбан жэлэй үгые абажа хараха болоо һаа, сугтаа хүдэлдэг нүхэд басагадаймни мэргэжэл шадабари ехээр ургаа, — гэжэ Нина Фетисова хөөрэнэ. — Манай олонхид өөрын тамгатай болохо эрхэдэ хүртэхын түлөө мүрысэнэ. Бригадымнай гэшүүд бултадаа [...] ажалладаг. ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

Үйлэдбэридэ шэнэ юумэ нэбтэрүүлдэг, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулдаг, оньһон техникэдэ, зэр зэмсэгүүдтээ гамтай наринаар хандадаг, ажалай журам сахидаг байһан дээрэһээ энэ бригада түрүүшүүлэй тоодо ороно бшуу.

Н. Фетисова олон жэл соо цехэй комсомолой бюрогой гэшүүн ябаа. [...]жэ ажалша бэрхэ [...] нүхэдэйнгөө нэрэ [...] хүртэжэ партида [...] байна. Нёдондо жэл тэрэ [...] водоингоо партийна ком[...] дэн гэшүүнээр һунга[...] һэн.

Бригадир Н. Фетисо[...] олоһон дүй дуршэлөө за[...] шуулда, һая хүдэлхэеэ [...] һон басагадта дам[...] үгэдэг юм. Тэрэ табан [...] ниие мэргэжэлдээ һурга[...] байна. Мүнөө һурагшад[...] түрүүшүүлэй тоодо гар[...] хан.

Һайнаар ажаллахаһаа [...] ниитын даалгабари дү[...] хэһээ гадна, Нина Фет[...] һуралсаха сагаа олодог [...] Залуу коммунист марк[...] ленинизмын университе[...] дүүргэ[...]д. мүнөө индус[...] альна техникумда һура[...] байна.

Прибор бүтээлгын [...] дон хабсаралгын цехэй [...] дэлмэришэн Т. Бабинце[...] тай уулзахадамнай, [...] иигэжэ хөөрэбэ:

— Бригадирнай бидэнэр[...] дулаанаар дүтын нүхэр [...] тээр хандажа, али бүхы [...] һаламжа, дэмжэлгэ үзүү[...] дэг. Гансал ажал хэрэгт[...] най бэшэ, хар[...] хүн бү[...] нэй байра байдал, [...] та болон һуралсалаа [...] нирхожо байдаг. Бригад[...] гаа гэшүүдэй эрилтэдэ [...] [...] хандажа, заа[...] болохо рууһь шиид[...] хүн юм. Эгээл иимэһээ [...] най бригадир» гээд нэ[...] һэниинь дэмы бэшэ [...] энэ залуу наһандаа [...] нэрэ хүндэдэ хүртэхэеэ [...] жаргал байха аал!

Юһэдэхи табан [...] даабаринуудые болзорһо[...] урид, һайн шанартай[...] дүүргэһэнэйнгээ түлөө [...]на Фетисова ВЛКСМ-эй [...]ган «Түсэбтэ табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн мэ[...] гэлмэл, «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай.

Б. М. ЖИГЖИТОВ

ДАГЕСТАНАЙ АССР. Хойто Кавказай эсари ехэ барилга — Чиркейскэ ГЭС-эй барилга мүнөө дүүрэшэжэ байна. һүүлшын, дүрбэдэхи агрегат эндэ хүдэлжэ эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Чиркей ГЭСстрой» барилга хабсаралгын 1-дэхи управлениин түрүү хүдэлмэришэд (зүүн гарһаа) Ю. Белоусов, А. Абакаргаджиев, М. Раджабов.

ТАСС-ай фотохронико.

УДААН БОЛЗОРОЙ ПРОГРАММЫН ҮНДЭҺӨӨР

Манай оронон ба СЭВ-эй талаар тэрэнэй харилсаатай гүрэнүүдэй хамтын түсэбтэ ажал ябуулга тушаа КПСС-эй XXV съезд дээрэ хэгдэһэн тоосоото элидхэл соо нүхэр Л. И. Брежнев иигэжэ мэдүүлһэн бэлэй: «Хэһэн юумэнүүдээ арьбидхан, бидэнэр мүнөө даадахи алхамаа хэжэ шадахабди. Хэлэхэ зүйлдэмнай — удаан болзорой тусхай шэглэлтэй программа зохеолго ба бэелүүлгэ болоно».

АПН-эй корреспондент Юрий Синяков «СЭВ-эй гэшүүн оронуудай хамтын түсэблэлгын холын хараата арга боломжонууд» гэһэн темээр СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ, Түсэбэй еһоор ажал ябуулгын харилсаануудай талаар СЭВ-эй Комитедэй түрүүлэгшэ Николай Константинович БАЙБАКОВТОЙ хөөрэлдэһэн байна.

— Үнгэрэгшэ табан жэлдэ СЭВ-эй гэшүүн оронуудай хамтын түсэбтэ ажал ябуулгын гол дүнгүүд тушаа хөөрэжэ үгэхыетнай гуйнаб.

— СЭВ-эй гэшүүн оронуудай социалис экономическа нэгэдэлэй комплексно программаар тодорхойлогдоһон зорилгонууд манай хамтын түсэбтэ ажал ябуулгын үндэһэ һуури болоно [...] юрын гуримаар хүгжөөлэн [...] дэ орходоо энэ программа социалис оронуудай харилсаа холбоое һуурин үндэр хэмжээндэ гаргана. Жэшээнь, энэ программын ёһоор нэгэдэлдэ хабаадагшадай бултанайнь эрилтэ хангалгада, манай оронуудай промышленностиин предприятинууд ба бүхэли һалбаринуудай хоорондо олон жэлэй туршада хамжан ажаллаха ябадалда зорюулжа, бултанай ашаа туһада байгаалиин баялигуудые хамтараа ашаглаха промышленна томо комплекснуудые хамтын хүсөөр бариха болонобди» гэжэ Леонид Ильич Брежнев КПСС-эй XXV съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэл соогоо тэмдэглээ һэн. Зүгөөр, түсэбэй ёһоор хамтын ажал ябуулга хадаа комплексно программын бүхы хараа шэглэлээр бэелүүлэгдэдэг байһан. Тиигэжэ холын харата олохон асуудалнуудые шиидхэхэ, бүхы асуудалнуудаар зүбшэгдэһэн шиидхэбэри абадаг байгаа бди. Тодорхойлон хэлэбэл проектнэ хүдэлмэринүүдые зохёолго ба капиталистична [...] программануудые зүбшэлгэ ба бэе бэедээ продукци эльгээлгэ хүрэтэр хуу баран алишье талада ашатай туһатайгаар шиидхэгдэдэг байгаа.

Арадай ажахын 1976—1980 онуудай түсэбүүдые зохилдуулан тааруулха талаар хүдэлмэридэ гол анхарал хандуулагдаһан байна. Энээнэй үрэ дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, СЭВ-эй гэшүүн оронуудай экономическа харилсаануудые гүнзэгырүүлгэдэ, манай оронуудай экономиконуудай харилсаа холбоонуудые бэхижүүлгэдэ, социалис хани нүхэсэлдэ нэгэдэлэй [...] хүгжөөхэ талаар шэнэ алхам хэгдэһэн байна.

Зохилдуулан тааралдуулха талаар хэгдэһэн хүдэлмэриин ашаар шэнэ арбадахи табан жэлдэ СЭВ-эй гэшүүн оронуудай арадай ажахые түлишэ ба түүхэй эдээр хангалтын, үйлэдбэриин тусхай шэглэл ба хоорондоо хамжалгын үндэһэ һуури дээрэ мүнөө үеын машина бүтээлгын, химиин, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин, тэрэшэлэн хүдөө ажахын үйлэдбэриин һалбаринуудые хүгжөөлгэ гэхэ мэтын [...] шиидхэхэ арга [...] гуулагданхай. Эдэ бүгэдэ хадаа социалис хани [...] сэлэй оронуудай экономико болон ажалшадай байдал һуудалые саашадань горитойгоор хүгжөөхэ гэдэ дүүрэн хүсөөрөө туһалха байна.

Эхилээд байһан табан жэлэй туршада СЭВ-эй гэшүүн оронууд арадайнгаа ажахынуудай шуут хүгжэлтэ хангахаар, экономикодоо бүридэлэй талаар хубилалтануудые бэелүүлжэр, хоорондоо экономическа харилсаануудаа үргэдхэхээр хараална.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудай 1976—1980 онуудта нэгэдэлэй талаар олон ондоо хараа шэглэлтэй хэмжээ ябуулгын зүбшэмэл түсэб зохёолго хадаа социалис экономическа нэгэдэлые хүгжөөлгэдэ һайн һанхан үйлэ хэрэг болоһон юм. Хэнэншье мэдэһээр, 1975 оной июнь соо тэрэ зүбшэгдэһэн түсэб СЭВ-эй XXIX сесси дээрэ баталан абтаа бэлэй. Бидэнэр тэрэ түсэбые политическа ба экономическа тон ехэ удха шанартай [...] болонобди. Хамтараа абаһан мүнөө үеын тон ехэ проектнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ ябадал хангаха талаар алишье [...] зүбшэгдэһэн документ гэжэ харанабди. Нэгэдэлэй хэмжээ ябуулгануудай түсэб дотор социалис гүрэнүүдэй [...] олон хараата асуудалнууд оруулагданхай. Тодорхойлон хэлэбэл, түлишын, энергетическэ ба түүхэй эдүүдэй нөөсэ хангаха, үйлэдбэриин гол һалбаринуудта тусхай шэглэлтэйгээр мэргэжэлгэ ба хамжалга хүгжөөхэ, эрдэм наукын ба техникын элдэб һалбаринуудта гол шэглэлэн ба хамһабарин

АМАРАЛТА, АЖАЛ, ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ

эшүүрэй, Чисаанын ба ан-Үдын 12-дохи, 37-до- дунда һургуулинуудай алгые Түнхэнэй аймагай тойн дунда һургуулиин нйна, комсомолой ор- зацинуудай суглаан бо- педсовет дээрэ алишье лаань зүбшэн хэлсэһэнэй лдэ 5-дахи четвертине шан гэжэ зүбөөр үнгэр- гэжэ түсэб табигдаа. Түсэбэй гол зорилго ха- үхибүүдэй амаралтые һатайгаар, зүбөөр үн- гэхэ, тиихэдэ журам муу- хүмүүжүүлгэдэ түргөөр эгүй хүндэшэг хүүгэ- хараадаа абаха гэһэн гаа Түсэбэй ёһоор, ажа- бригаданууд, үхибүүдэй спортивна лагерь, нэ звено эмхидхэгдээ, уулиин участок дээрэ эд хүдэлхэ, уншалгын мэри гэхэ гү, али үдэрнүүд үнгэргэгдэхэ

жалай бригадада 30 хүн хон 6—7—8-дахи клас- һурагшад 0,5 гектар дээрэ капуста һуулгаа. классай 60 үхибүүн эдэй талмайда амарна. рние Н. Х. Дондокова, Базарова, Т. Д. Замба- Е. А. Данцаранова эд ехэ һайнаар ама- на, наадхуулна. Эндэ бүүдые амаруулхаһаа, үүжүүлхэһээ гадна, тэ- эй гараар хүнгэн ажал энэ. Огород дээрэ овощ лна, колхоздо бага зэргэ нна.

най сагта амаралтада багшанар тусхай н даабаритан: үбһэнэй нуудай ажал дээрэ саха сүлөөтэй сагаа хүүгэд үнгэргэнэб гэжэ эртэнь ябажа һонирхо- клубта дежурлаха, педа- ска темээр лекцинүү- уншаха, хүшэр үхибүү- харалсаха гэхэ мэтэ.

Манай Толтойн дунда һур- лиин хүүгэд ажалша гэжэ ын магтагдадаг. Манай тшадай хүсөөр бүхы нүүдтэ колхозой үбһэнэй ки хубинь абтагдана гэжэ хэдэ, үлүү болохогүй. сагта июлиин 10-наар д классай һурагшад онуудта хубааран, түрэл озойнгоо малда үбһэ бэл- эдэбхитэйгээр гаража ог Имагтал байха газа- хүдэлхэ хүдэлмэрннь ундэ. Үбдэгтэ хүрэмэ тай, уһатай намарга араар үбһэ сабшадаг, дог, уһан соохи үбһэ огаар, косилкаар гар- халлладаг, сомодог, гай талмайн 20 про- илкаар сабшагдадаг, тармагдадаг юм. ажалые хүндэ гэнгүй эжэ, манай хүүгэд кол- хоздоо тон ехэ туһа хүргэдэг

Зунай сагта бусад хүүгэд, лангаяа басагад, теплицэ- р, огородто, мал дээрэ хү- хараалагдаа. Тэдэ- колхозой хүтэлбэри- эгшэд эхэнэрнүүдэй совет дардана. Тэрээнһээ гадна унай сагта үйлсын комитет усхай түсэб табижа, ажал юуулхаар хараалагдаа. Бүхы һууринаа хубинууд болжо хубаагаад, багшанар хүдэлхэ газараа хубаажа ад, ажалаа ябуулжа бай-

Ажалай бригада һургуу- лиин дэргэдэ нээгдэнхэй. Тэрэнине Е. Л. Будаева, Д. Соктоев, Б. Ж. Бирба- ев гэгшэд удариданад. Тэдэ- хабарһаа эхилжэ, кол- тоео хэлсээ хэжэ, түсэб бяа. 20 гектар газарта куу- ургуулха, һалбаантал эжэ газарта үбһэ сабшаха, армаха сомохо юм. Тэдэнэр тал ажаллаха бэшэ юм, усхай түсэбэй ёһоор брига- дада хүмүүжүүлгын хүдэл- мэри ябуулагдаха юм. Жэ- шээлхэдэ, хөөрэлдөөнүүд, вечернүүд уран пайхалай харалгын мүрысөөн, спор- тивна һорёонууд боложо бай- хаар түсэблэгдөө.

С. СОТНИКОВА,
Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда һургуулиин багша.

Заха холын Захаамин нютагта «Уран дүшэ» гэжэ нэрэтэй хада бии юм гээд үнинэй дуулаһан байгааб. Фото-зураг дээрэ нээрээшье түхэлөөрөө ульгэрэй баатарай булад һэлмэ дабтадаг дүшэдэл түхэлтэй хадын дүрсэ хаража, нилээд һонирхоһоншье ушар байха. Зэдэ голой эхиндэ оршоһон энэ хадада хүрэжэ үзөөгүйб. Зүгөөр минии һанахада, энэ хадые гансал түхэлөөрнь баралжа иимэ нэрэ үгөө бэшэ, харин ямар бэ даа бүри ондоо удхатай байгаа хаш. Гартаа дүйтэй уран зонууд лэ иигэжэ нютагайнгаа нэгэ хадые нэрлээ гээшэ гү? Нээрээшье тиигээ ёһотой.

Захааминай суута мүнгэшэ дархашуулнуудай нэрэ олондо мэдээжэ болоһоор үнинэй. Тэрэнэй дунда эхэнэр дарханай байһандань бүришье гайхамаар, баясамаар. Долгор Логиновагай хэһэн зүйлнүүд аяар Москвада, выставкэдэ табигдажа, Дагестанай Кубачи нютагай дархашуултан тэн тэрээн суурхаһан юм. Мүнөөшье Санага нютагай баһа нэгэ мүнгэшэ дархан Радна Нохоровой бүтээһэн мүнгэн хутагые мэргэжэлтэдшье, юрын зоншье үндэрээр сэгнэдэг. Теэд эдээхэн нэрэнүүдээр лэ Захааминай дархашуулай суу дүүрэшэнэ бэшэ. Бүри зуугаад жэлэй саанахи түүхэ онгилбол, мүнөөнэй залуушуулай уран бэлигтэ элинсэг хулинсагайнь нэрэнүүд тобойн гарана. Эгээн энээн тухай Санагын суута дархан Лубсан Цыреновнч Нохоровтой эндэ һаяхан нилээд хөөрэлдөө бэлэйб.

— Манай нютагаар магтаал сууда гараһан мүнгэшэ дархашуул нилээд байһан юм даа. Баһа уран зураашадшье байгаа, — гээд Лубсан таабай хөөрэнэ. — Минии элинсэг Авраан гэгшэ айхабтар бэлигтэй уран зурааша байһан юм. Һаяхан болотор тэрэнэй зурагууд ябагша бэлэй. Дасанда бурханай дүрэнүүдые зурахаһаа гадна, мүн адуу мори, үхэр мал, һарлагуудые айхабтар уранаар зурадаг байһан гээд үбгэ наһатан хөөрэлдэгшэ бэлэй.

Захаамин нютагта нээрээшье уран зураашад урда сагта олохон лэ байһан хаш. Энээнине нэгэ ушар гэршэлнэ. Зэдэ голой эрэеын хабсагайн хүмэгтэ, мэлигэр шулуун дээрэ тоһон шэрээр зурагдаһан зурагууд олдоо бэлэй. Ехэнхидээ тэдэ бурханай дүрэнүүд байһан юм. Зүгөөр ондоо юумэн һонин. Энэ бурханай дүрэнүүдынь юрын лэ хүнэй маягтайгаар зурагданхай. Манай буряад арадай, юрын олон түмэндэ ойлгогдосогүй, холын түбэд

УРАН ДҮШЫН СУУРЯАН

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хоер үеын дархашуул: Лубсан Цыренович Нохоров һургуулиин багша, уран һиилүүршэ В. Ш. Хадаевта өөрынгөө бүтээл харуулжа байна. В. Хадаевай модоной үндэһоор һиилэһэн уран бүтээлэй зүйлнүүд.

Ф. СИЗЫХЭЙ фото-зураг.

ороной журамаар бүтээгдэһэн шажанай зурагуудта оршон байдалай зүйлнүүдые оруулдаг, шэнэ маяг түхэл уранаар нэмэдэг байһаниинь элитэ.

Өөрөө Лубсан таабай элинсэг хулинсагуудһаа эгээл энэ сэнтэй шанарынь бүтээһэн зүйлнүүдтэе оруулдаг байһан юм. Санага нютагтаа колхоз тогтоохо хэрэгтэ хубитаяа һайса оруулһан, гушаад оной коммунист Лубсан Цыренович мүнөө үедэ сууда гараһан дархан байха байгаа. Теэд шэнэ байдал тогтоохо тэмсэлдэ хамаг хүсэ шадалаа үгэдэг Лубсан Нохоровто уран бүтээл хэхэ сүлөө саг олдохонь хомор байһан. Тиибэ ябашье үбгэ эсэгынгээ дүй дүршэл абажа шадаһан Лубсан нилээд олон мүнгэн гааһа болоод эхэнэрэй зүүдхэлнүүдые уралан бүтээдэг байгаа. Нютагайнгаа суута басаган, мүнгэшэ дархан Долгор Логиновагай хадамда гараха болоходонь. тэрээндэ баса ганай зүүдхэл хэхэ гэжэ олохон лэ урашуул оролдоһон байгаа. Лубсан Цыреновичэй бүтээһэн зүүдхэл эгээл һайн, уран гоё байһан юм. Тиигэжэ бүри залуу наһанһаа суурхуулжа эхилһэн байгаа. Нилээд бэлигтэй байгаал хадаа үсөөн бэшэ уран дархашуулнууд сооһоо нлгаран гараа бэзэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай урда тээхэнэ Лубсан Цыренович мүнгэн хутага дархалжа эхилһэн юм. Гоё һайхан угалзануудтай айхабтар уран бүтээл болохо байгаа даа. Зүгөөр арад зонноймнай амгалан тайбан байдалые дайн таһалба. Лубсан Цыренович фронт мордожо, хатуу шанга байлдаануудта 1944 он болотор хабаадалсаа.

Ехээр шархатажа, 1944 ондо Санага нютагаа бусаһан юм. Түмэрөөр дарха хэхэ хэды дуратайшье һаа, хуушананхидаал адли мастерскойдо хүдэлхэ аргагүй байжа, Лубсан Нохоров малшан болоһон юм.

Саг жэлэй ошохо бүри мүнөөхи дархалжа дүүргээгүй мүнгэн хутагаяа хаа-яа хаанзынгаа оёорһоо гаргажа харахань олошорбо. Теэд баруун гарайнь хурганууд шархатаһан, хайшан гэжэ мүнгэ дабтаха, һиилэхэб-ши? Эрэ хүн зориһондоо хүрэхэ ёһотой, зэрлиг фашистын амн бэеыень хэды гэмтээгээшье һаань, зоригынь мүхөөгөөгүй, бэлигынь һалгаагүй.

Туршахада яаха юм гэһэн бодол Лубсан таабайн дотор соо түрэдэг болобо. Тиигээд лэ нэгэ һайхан үдэр дүүргээгүй хутага дээрээ урлажа эхилээ һэн.

Баруун гараа гэмтээһэн хүн тиимэ нарин дарха яажа хээ юм гэжэ мүнөө гайхахаар. Теэд Лубсан таабай гоё һайхан мүнгэн хутага бүтээжэ шадаа бэлэй. Мүнөө тэрэ хутагань хүн зонние һонирхуулан, гэртэнь хадагалагдажа байнхай. Тэрэнниень худалдажа абаха дуратайшуул олон байһан юм. Теэд хэндэшье бүтээлээ худалдаагүй юм. Одхон хүбүүндээ эсэгын мүнхэ дурасхаал болгон үлөөжэ, уран бэлигэйнгээ хэды шэнээн сэнтэй, хүндэтэй байһаниие гэршэлэн харуулна. Иимэһээл Лубсан таабай элинсэг хулинсагһаа дамжажа ерэһэн энэ уралан дархалалгада нангинаар шүтэжэ ябахаһаа гадна, энэ бэлиг шадабаряа үргэлжэлүүлхэ гэжэ найдадаг.

Энэншье зүб, тиимэ найдахаар зон Буряадтамнай, мүн баһа Захааминдашье бии юм. Тэдэнэй нэгэн Санагын дунда һургуулиин багша Викулий Хадаев болоно. Тэрэнэй гэртэ ороходо, гэрэйнь хананuудта. мүн таг дээгүүр модоной үндэһөөр һиилэһэн уран бүтээлнүүд угтадаг. Хадаев өөрынгөө уран бэлигые гансахан амин бэедээ хадагалаад ябадаг бэшэ, эдир үхибүүдтэ эрдэм мэргэжэлээ заадаг юм. Мүнөө Хадаев модон дээрэл урлана, зүгөөр мүнгэн дээрэ һиилэхэ түсэбтэй.

Сүлөөтэй сагтаа тэрэ Лубсан таабайнда ошожо, үбгэн дарханай «нюусануудые» һуража абадаг юм. Үгэн залуу хоёр ехэл үгэеэ ойлгосодог ха. Тиимэһээ энэ нютагай зоной элинсэг хулинсагһаа дамжажа ерэһэн дарханай бэлиг дамжуулагдажа, саашадаа ошохонь лабтай. «Уран Дугарай» суурхан уг дамжан уужам Буряадаарнан ханхинаха гэжэ этигэнэб.

Ч. ДОРЖИЕВ.

ШЭНЭ НОМУУД

«РЕСПУБЛИКАЯА ДУУЛАНАМ»

Иимэ нэрэтэй дуунуудай ном республикымнай үргэн олон уншагшадай дунда таража эхилбэ. Авторынь — РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй арадай артист, РСФСР-эй гүрэнэй шангай лауреат, композитор Бау Ямпилов. Энэ согсолборинь композиторай түрэһөөр жара наһанай ойдо зорюулагданхай.

Элитэ поэт Цэдэн Галсанов «Нүхэр тухай хэдэн үгэ» гэһэн оршол соогоо иигэжэ бэшэнэ: «Бидэ хоёрой хамта зохёоһон түрүүшын дуун 1934 ондо бүтээ бэлэй. Тэрэ үеын хүнүүд баран һанана ёһотой — «Сэлэнгын эрьедэ» гэдэг романс:

Мүнгэн Сэлэнгын ногоон эрье
Мүнөө минии сэдьхэл ээлээ.
Мүрөө ниилүүлэн сугтаа һуухадам,
Мүшэн нюдэнэйш галнууд сахилаа...

Энэ дууе согсолбори соо олохот.

Гушаад оной эхинһээ абаад харахада, би Бау Ямпиловай табяад дуу бэшэлсэһэн байхаб.

Али бүридэнь — дуунай хүгжэмүүдыешье бэшэжэ байхадань, кантата, ораториунуудыешье зохёоходонь, опера дээрэшье хүдэлхэдэнь, Бау Ямпиловай зүрһэ хүгжэмэй ажалда ямар ехэ зоригжолтон, ямар ехэ шуналтай, ямар ехэ бэлигтэй байһыень би онсолон тэмдэглэхэ зэргэтэйб».

Согсолбори соо оруулагдаһан 25 дуун гурбан бүлэг болгогдон эмхи һуурина олонхой гэбэл: «Эхэ ороной эгэшэг дуунууд», «Инаг сэдьхэлэй ирагуу дуунууд», «Романснууд».

Социалис байгуулалтын Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үе саг, эб найрамдалай түлөө тэмсэл, арадуудай аха дүүгэй хани барисаан, совет Буряад ороной алдарта хүнүүд болон тэдэнэй ашата ажалай соло дуудалга — композиторай эрхим дуунуудай удха иимэ байха юм.

«ҺАРАТА ҺҮНИ»

Жараад онуудай эхиндэ Буряадай литературада шэнэ нэрэнүүд олоороо тодоржо, үргэн олоннитын анхарал гансата татаа бэлэй. Тэдэнэй дунда бэлигтэ прозаик Ким Цыденовэй нэрэ бии һэн. Гүнзэгы удхатай, уран хурса найруулгатай зохёолнуудынь уншагшадта мэдээжэ болоһон байгаа.

Уран зохёол бэшэхэ үргэн ехэ харгы зам дээрэ гараад ябатараа, наһа бараһан авторан хэдэн рассказ болон «Бусахал даа хабар» гэһэн повесть энэ ном соо оруулагданхай.

Ким Цыденовэй зохёолнуудай онсо илгаань юуб гэхэдэ, тэрэ тон өөрынгөө һайн мэдэхэ, үзэһэн хараһан юумэн тухайгаа имагтал өөрын харасатайгаар бэшэдэг байгаа. Зохёолнуудаинь геройнууд мүнөө үеын хүнүүд болоно.

Социалис Ажалай Герой, уран зохёолшо Цокто-Номтоев «Автор тухай үгэ» гэһэн оршол соогоо уншагшадые Ким Цыденовэй наһанай намтартай, тэрэнэй зохёолнуудтай танилсуулна.

«СЭЛЭНГЭ»

«Энэ дууе хээрэ талада зунай үдэшэ залуушуулай дуулахань дуулдадаг, республикымнай ниислэл хотын соёлой ордонууд соо суута артистнар хангюурдадаг, эфирэй долгин дээрэ энэ дуунай аялга ходо сонсодогбди. Амаралтын үдэр айлшадаар дүүрэн столой саанашье «Сэлэнгын» зэдэлдэгынь гайхалгүй. Ангар, Онон, Баргажан, Витим, Зэдэ мүрэнүүдэй эрьенууд ехэ эгэшэ болохо Сэлэнгэ мүрэнэй магтаалые шагнан баясадаг гээшэ!» — гэжэ Буряадай арадай поэт, РСФСР-эй М. Горькиин нэрэмжэтэ гүрэнэй шангай лауреат Николай Дамдинов «Дуунай далинууд» гэһэн оролто үгэ соогоо бэшэнэ.

Композитор Базыр Цырендашиеван дуунуудые мэдэхэгүй хүн манай буряад нютагуудаар хомор ха юм. Жараад онуудһаа эхилээд, бэлигтэй залуу хүгжэмшын эрхим дуунууд анхан зэдэлжэ, хото хүдөөгөөр улад зоной зүрхэ сэдьхэл баясуулһан байна.

Мэдээжэ поэдүүд Дондок Улзытуев, Даша Дамбаев гэгшэдэй үгэнүүд дээрэ Базыр Цырендашиевай бэшэһэн дуунууд эгэшэг нугархай аялгаараа, мүнөө үеын хүн зоной баяр жаргал, иһагай гуниг, хүсэл зориг, эрмэлзэл зохидоор харуулжа шадаһаараа онсо илгардаг.

Энэ ном үргэн олоной һонирхол татаха бээз гэжэ һанагдана.

«ДАГБА ТААБАЙН ХӨӨРӨӨН»

Иимэ нэрэтэй ном журналист Владимир Лубсанов номой хэблэлээр гаргуулба.

Хүдөө нютагай хүнэй хөөрэхые һонирхон шагнахагүй зон үсөөн байха. Илангая эдир залуу наһадаа ябаһан хүнүүд тэрэ хөөрөөсэнь үльгэр жэшээ болгон, хадуун абадаг гээшэ.

Дайнай он жэлнүүдтэ нютаг хизаар соогоо суута ангуушан гэжэ алдаршаһан Цагба үбгэнэй ушаралта ябадалнуудые уншагшад һонирхон угтаха зэргэтэй.

Вл. НАМСАРАЕВ.
Буряадай номой хэблэлэй редактор.

ИНЖЕНЕР, УРАН ЗУРААША

ГОРЬКИЙ. «Энергоэлектромонтаж» трестын инженер-механик С. Д. Келлерые режиссёрнууд, артистнар, театрнуудай уран зураашад һайн мэдэдэг. Юуб гэхэдэ, энэ юрын бэшэ юумээр һонирходог.

Сергей Дмитриевич сүлөө сагтаа хүнэй нюурай дүрсэнүүдые хэдэг. Олон жэлэй туршада ажаллажа, С. Д. Келлер Л. Толстойн, М. Горькиин, В. Маяковскиин, Э. Хемингуэйн, Б. Шоугай нюурнуудай дүрэ хэлэн байна. Бүтээлнүүдээ тэрэ пластелинээр бүтээдэг, элдэб дабирхайгаар бүхэ болгодог, шэрэнүүдээр үнгэ оруулдаг. Режиссёр, актернууд шэнэ геройн роль гүйсэдхэхэдөө, С. Д. Келлертэ хандажа, туһаламжа эридэг.

Тэрэнэй бүтээлнүүд олон выставкэнүүдтэ хабаадалсаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Д. Келлер.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭРҮҮЛ ЭНХЫН БУЛАН

САНДРУЖИННИГУУД МҮРЫСЭБЭ

Хэжэнгын аймагта санитарна дружиннигуудай мүрысөөн үнгэргэгдөө. Мүрысөөндэ арбан команда хабаадаа. Шанга мүрысөөнэй һүүлээр гаргагдаһан дүнгөөр нэгэдэхи һуури хүн зоной ажапуудалан эрилтэ хангаха комбинадай санитарна дружина (командирынь нүхэр Дашиева), хоёрдохи һуури — Хүртэйн леспромхозой санитарна дружина (командирынь нүхэр Сараева), гурбадахи һуури — Худанай совхозой санитарна дружина (командирынь нүхэр Цыбикжапова) эзэлбэ.

Мүрысөөндэ хабаадаһан олонхи дружинанууд һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Гэбэшье зарим санитарна дружинанууд муу бэлэдхэлтэй, санитарна сүүмхэ, противогаз, зохид хубсаһа болон бэшэшье хэрэгсэлнүүдгүй ерээ. Хэжэнгын совхозой сандружина үсөөн хүнтэй ерэжэ, мүрысөөндэ хабаадаха эрхээ хаһагдаа.

Л. ХИТРИКЕЕВА,
Улаан Хэрээһэнэй республиканска комитедэй ахамад инспектор.

БЭЕЭ АРШАЛАГТЫ

Зунай һайхан саг ерэжэ базаар, магазинуудаар мангир, үгэрсэ, помидор, редискэ, яблока болон бусад овощ, жэмэсүүд ехээр худалдагдажа эхилхэнь. Энэмнай хүн зондо ехэл һайн aаб даа. Теэд медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ энэ «нэмэлтэ ажал» асаржа магад.

Юуб гэхэдэ, зунай халуун сагта дизентериин (гэдэһэнэй үбшэнэй) микробууд олоор үдэдэг. тиигээд овощ, жэмэстэн хүнэй доторто орожо, үбшэлүүлжэ болохо. Тиимэһээ огородой эдеэ эдихынгээ урда тээ тэрэниие һайнаар угааха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн түүхэй һү уухада баһал гэнэтэн. Гэрэниие һайнаар бусалгаха хэрэгтэй.

Эдеэ хоол эдихынгээ урда тээ гараа заабол һайса угааха шухала. Хүнэй гарта халдаһан дизентериин микроб, хэрбээ тэрэниие угаажа һалгаагүй һаа, үбдэхөөжэ болохо. Энэ микроб һүн соо 6 хоногто, уһан соо 40—50 хоногто амиды байдаг гээшэ.

Урдадаггүй. нуур, сөөрэм соо шунгахада ехэ гэнэтэн. Жэшээлхэдэ, манай Улаан-Үдэ хото шадар Үдын голдо дуратай газартаа шунгажа болохогүй. Гансал заагдаһан газарта шунгаха хэрэгтэй.

Зунай сагта гэр байра, хашаа хорёо соо, үйлсэ гудамжада, байрын гэрнүүдые тойроод ариг сэбэр байлгаха гээшэ тон шухала. Шорой бог болон бэшэшье хаядаһан соо аляаһа батаһандаа олоор үдэдэг, дизентериин бактери тараадаг. Тиихэдэ худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые ариг сэбэр байлгахын түлөө бодото хэмжээнүүд абтаха ёһотой.

Хэрбээ бэеынгээ тамирай һулараад, уруу һуухые заб даа һаа гү, али үхибүүнэйн гэдэһэ үбшэлбэлнь дары врачта хандаха хэрэгтэй. Өөрөө бэеэ эмшэлжэ яашье болохогүй. Дизентеригээр үбдэһэн хүниие түргэнөөр больницада оруулжа, эмшэлхэ ёһотой. Буруугаар эмшэлэгдэһэн хүн наһан соогоо эдэгэхэгүй хойшолондо нэрбүүлжэ магад.

Хүн бүхэнэй ариг сэбэрые сахяад, оролдоо һаа, дизентериин үбшэнэй дэлгэрхэ арга байхагүй.

Л. ОКУНЕВА,
республиканска больницын врач.

ЗАЛУУ ЭМШЭД

Энэ гурбан залуу медсестранууд (баруун гарһаа) Евдокия Андреева, Надежда Кобылкина, Светлана Гармажапова Улаан-Үдын хүүгэдэй нэгэдэхи больницын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүндэтэй болонхой. Тэдэнэр даалгагдаһан ажал хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандажа, үбдэһэн үхибүүдые шадамар бэрхээр эмшэлдэг.

Ц. ЦЫРЕНЖАНОВАЙ фото.

ҮХИБҮҮДЭЙ НЮДЭ ГАМНАХА

Хүнэй нюдэн гээшэ юунһээшье сэнтэй юм. Тиимэһээ тэрэниие ехэл гамнаха хэрэгтэй. Илангаяа заа үхибүүдэй нюдэ сахиха, хараагайнь муудахаяа һанаа һаа, эртээнһээ эмшэлхэ хэрэгтэй. Зарим үхибүүд бага һаа хилар нюдэтэй байдаг. Тиимэ үхибүүн ходо сэдьхэлдээ дутуу ябадаг, һанаһандаа хүрэжэ шададаггүй.

Илангаяа 2—3 наһатай боложо ябаһан үхибүүн хилар болохоёо һанадаг. Улаан эшэргэнээр, хэжэг ханяадаар болон скарлатинаар үбдэлгэ гү, али ехээр айха, толгойгоороо сохижо унаха гэхэ мэтэ энэ үбшэнэй гол шалтагаан.

Хилар нюдэнэй нервэ бүрин бүтэн байбашье, элдэб шалтагаанаар хажуу тээшээ татанги байдаг. Тэрээнһээ боложо үхибүүнэй нюдэн зүүн баруун тээшээ гү, али дээшээ, доошоо харадаг.

Хилар нюдэ эмшэлжэ болоно. Үхибүүнэйнгээ хилараар хаража эхилхые ажаглаһан түрэлхид эртэнһээ врачта хандаха ёһотой. Врачнууд тэрэнине шэнжэлжэ үзөөд, хайшан гэжэ эмшэлхые заадаг. Түбхын түрүүндэ хилар үхибүүндэ нюдэнэй зохихо шэл бэшэжэ үгэдэг.

Нюдэнэй шэлэй туһалаагүй һаань, ондоо янзын эмнэлгэ хэрэглэгдэнэ. 13—14 наһа хүрэһэн үхибүүндэ заримдаа операци хэгдэдэг. Хилар болохоёо һаналан үхибүүе эртэнһээ эмшэлжэ эхилээ һаа, түргөөр заһаржа болохо.

Н. БОЧКАРНИКОВА
республиканска больницын врач.

шэнжэлхы хүдэлмэринүүдые хэхэ гэхэ мэтэшэлэн.

Зүгөөр, дурсагдагша нэгэдэлэй гэшүүн оронуудай хамтаараа баталһан түсэбтэ документнүүдые абалга хадаа хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые заатагүй бэелүүлхын тулада национальна түсэб табилгые шэнэдхэн һайжаруулха эрилтэ табиһан байна. Энэ зорилгоор эдэ гүрэнүүдэй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөлгын түсэбүүд дотор тусхай бүлэг хараалагдажа. мүнгэ зөөри ломологдоно. 1976—1980 онуудта хараалагдаһан нэгэдэлэн хэмжээ ябуулгануудай зүбшэгдэһэн түсэбэй дүүргэлтэ ба удаадахи табан жэлнүүдтэ иимэ түсэбүүдые зохёолго. хадаа бата бэхи түсэбэй ба эмхидхэлэй үндэһэ һуури дээрэ зохёогдоһон комплексно программые бэелүүлгэдэ шухала алхам боложо үгэнэ.

— Шэнэ табан жэлдэ хамтын түсэбтэ ажал ябуулгын талаар хүдэлмэри ямараар эмхидхэгдэхэ байнаб?

— Энэ табан жэлдэ гүрэн бүхэнэй ба социалис бүхы хани нүхэсэлэй аша туһада, СЭВ-эй гэшүүн оронуудай экономическа нэгэдэлэй арга боломжонуудай ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэхын тулада мүнөө хэрэгтэй хамаг юумэн сүм хэгдэнхэй. Ушар иимэһээ хамтын түсэбтэ ажал ябуулгануудые эмхидхэхэ ба үнгэргэхэ талаар эдэ оронуудай түсэблэлгын түбэй органуудта ехэ харюусалга даалгагдана гээшэ. Түсэбтэ ажал ябуулгын талаар СЭВ-эй харилсаа холбооной комитет «1976—1980 онуудта СЭВ-эй гэшүүн оронуудай түсэбтэ ажал ябуулгадаа харилсаа холбооной талаар хэгдэхэ хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдые» һаяхан баталһан байна.

1976—1980 онуудта экономическа харилсаа холбооной асуудалнуудые сагсоонь элирүүлжэ, удаан болзорой зорилгонуудые хараалжа, олон талын ба хоёр талын үндэһэ һуури дээрэ тэдэ зорилгонуудые шиидхэхэ арга замуудые тодорхойлхын тула энэ табан жэлдэ СЭВ-эй органуудта хэдэ хэдэн шухала хүдэлмэри бэелүүлхэ шухала гэжэ бидэнэр тоолонобди. Эдэ хүдэлмэринүүдые үнгэргэхэ болзорнууд нэгэдэлэй гэшүүн оронуудай арадай ажахые хүгжөөхэ национальна түсэбүүдые зохёон дүүргэлгэтэй холбоотой юм.

Түсэбүүдые хоорондонь зохилдуулан тааралдуулха гээшэ хамтын түсэбтэ ажал ябуулгын хүдэлмэридэ урдынхи мэтэ тон шухала удха шанартай байха. Мүнөө энэ ажал ябуулга хадаа удаан болзорой, дунда зэргын болзорой ба бэелүүлэгдэжэ байһан түсэблэлгын бүхы шатануудта гэшүүн оронуудай түсэблэлгын органуудаар, һалбаринуудай министерствэнүүдээр ба ажахын организацинуудаар бэелүүлэгдэнэ. СЭВ-эй гэшүүн оронуудай экономическа нэгэдэлэй хэмжээ ябуулгануудай 1981—1985 онуудта бэелүүлэгдэхэ түсэбэй проект зохёолгые 1977 ондо эхилхэ гэжэ хараалагданхай. Гэбэшье СЭВ-эй гэшүүн оронуудай түсэблэлгын түбэй органуудай хүдэлмэридэ гол юумэниинь юун байхаб гэхэдэ, тусхай хараа шэглэлтэй удаан болзорой программануудые зохёолго болоно.

— Танай һанамжын ёһоор тусхай хараа шэглэлтэй эдэ программанууд ямар байха болонэб? Энэ хүдэлмэри экономикын ямар һалбарнда хабаатай байхаб?

— Зохёогдожо байһан тусхай хараа шэглэлтэй программануудай онсо илгаань гэхэдэ, СЭВ-эй гэшүүн оронуудай экономическа харилсаа холбооной хүгжэлтын шэнэ шата мүн болоно. Арадай ажахын түсэбүүдые табан жэлэй туршада тааруулхаһаа эхилээд бидэнэр бүри удаан болзорой арга боломжотой түсэбүүдые зохёолгодо орохомнан. Ушар иимэһээ удаан болзорой комплексно программануудые зохёохо тухай асуудал тон шухала ба саг соогоо табигдаһан байна.

Түлишын, энергетикын ба түүхэй эдүүдэй асуудалнуудые шиидхэлгээр, машина бүтээлгые техническэ талаар зэбсэгжүүлгэ, хүн зонние промышленна эд бараагаар ба эдеэ хоолоор хангалга гэхэ мэтэ тон шухала хараа шэглэлээр гэшүүн оронуудай харилсаа холбооной томо проектнүүдые зохёон бэелүүлгэ хараалагдана.

Удаан болзорой тусхай шэглэлтэй программанууд хадаа материальна үйлэдбэриин гол шухала асуудалнуудые түсэбэй ёһоор шиидхэхэ хэмжээ ябуулгануудай бүридэл байха зэргэтэй. Тэдэ программануудые бодото дээрэнь бэелүүлгэ СЭВ-эй гэшүүн оронуудай социализм ба коммунис общество байгуулгын холын хараата социальна томо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ехээр нүлөөлхэ байна. Орон бүхэнэй экономическа хүгжэлтын гол дүнгүүд болохо национальна олзо доходой ургалга, ниитын үйлэдбэриин продукт ба бусадые энэ зорилгодо хэрэглэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, эдэ үрэ дүнгүүд гүрэн бүхэнэй ба гүрэнүүдэй хани нүхэсэлэй аша туһын хэрэгүүдые хараадаа абаха арга олгохо бшуу.

— Харилсаа холбооной удаан болзорой тусхай шэглэлтэй программануудые зохёохо талаар хүдэлмэри бодото дээрээ ханшан гээд эмхидхэгдэхэ байнаб?

— Энэ хүдэлмэри бэелүүлхын тула нэн түрүүн СЭВ-эй гэшүүн оронуудай түсэблэлгын түбэй органууд, министерство болон зургаанууд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилхэ болоно.

Удаан болзорой тусхай шэглэлтэй программануудта хэрэгтэй шухала материал болон дурадхалнуудые бэлдэхэ талаар гол хүдэлмэриие СЭВ-эй саг үргэлжын комиссинууд, секретариат, уласхоорондын экономическа организацинууд бэлдэхэ юм. Энэ хүдэлмэридэ хабаадалсаха тусхай бүлэгүүдые СЭВ-эй Комитет байгуулаанхай. Дурсагдагша бүлэгүүдэй хүдэлмэриин ашаг үрэ ехэтэй байхын тула хүтэлбэрилэгшэдөөрнь СЭВ-эй гэшүүн оронуудай госпланууудай түрүүлэгшын орлогшонор томилогдохо гэжэ хэлсэгдээ.

(АПН).

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

УУЛЗАЛГЫН КЛУБ

Журналистнуудай болон хүдөө бэшэгшэдэй эрдэм мэдэсые, бэлиг шадабарине саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхын тула аймагай «Ленинэй туг» газетын дэргэдэ уулзалгануудай клуб эмхидхэгдээ.

Аймагай гүисэдкомой управлениин главна зоотехник И. Ф. Казаков уулзалгада ерэжэ, колхоз болон совхозуудта мал ажалай хэр зэргэ хүгжэжэ байhан тухай хөөрэжэ үгөө. Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар юун хэгдэнэб? Иимэ асуудал гарахал ёhооро гараа. Нүхэр Казаков hонирхолтой тоо, баримтануудые хэрэглэн байжа харюусаа.

Энэ hарын hүүл багта городой соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ С. П. Климовтэй уулзалга болохо. Арбадахи табан жэлэй туршада юун хэгдэхэб? Гадна 1977 ондо Хяагта хотын байгуулагдаhаар 250 жэлэй ой гүйсэхэ. Эдэ бүхы асуудалнуудта дэлгэрэнгы харюу абахаар хүлеэгдэнэ.

Уулзалганууд дээрэ партиин райкомой секретарьнар, аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо, аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ, мүн промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсажа, ажал хэрэг тухайдаа хөөрэхэ хараатай.

А. СУРМАЧ,
хүдөө бэшэгшэ.

Хяагта.

Хадуужа абана

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэхэ Буряадай техникумдэ hаяшаг конференци болобо. Студентнэр табан элидхэл бэлдэhэн байха юм.

Жэшээнь, студентнэр Л. Шурыгина, С. Самбуев, Ч. Гергенов гэгшэд тарялан ажахы, мелиораци болон садоводство тухай hонирхолтой элидхэлнүүдые хээ. А. Комогорцев механизациин хүгжэлтэ, мүн тэрэнэй хараа шэглэлнүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Энэ жэлдэ техникум дүүргэhэн А. Борисова манай орон дотор ногоо ургамал хамгаалха талаар ямар ажалай хэгдэжэ байhан тухай мэдээсээ.

Иимэ конференцидэ студентнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ухаан мэдэсээ улам дээшэлүүлнэ, ойлгожо, мэдэжэ абаhанаа үшөө дахин дабтажа, мартахагүйгөөр хадуужа абана бшуу.

М. МЕДОВАЯ.

ХӨӨЛЭНТИИТЭ НУУРАЙ ЭРЬЕДЭ

РЕПОРТАЖ

Улаан-Үдын 1 дэхи интернат hургуулиин «Туяа» гэжэ амаралтын ба ажалай лагерь 1956 ондо байгуулагдаа. Хэдэн жэлэй туршада hурагшад өөhэдынгөө хүсөөр лагеряа бариhан байха юм. hургуулиин директорэй, ажалай багша Дансаран Чойбоновна Санданова ба hурагшадай өөhэдэйнь ехэ хубита лагерь барилгада оролсоо hэн. Мүнөө «Туяа» лагерьта олон байратай гэрнүүд, столово, эстрадын талмай, кинотелевизионно ба уншалгын зал, овощ хадагалха склад, бани, уhа бүлэдэг станци гэхэ мэтэнүүд баригданхай.

Ой модоной үндэр хадануудай лагериие гурбан тээhээнь хүреэлнэ, харин урда тээнь Хөөлэнтиитэ нуур сэнхирлэн харагдана. Үхибүүд бригадынгаа дэбтэр дээрэ иигэжэ бэшэhэн байгаа hэн: «Бидэнэй орон соохи гоё hайхан газарнуудай нэгэндэнь манай лагерь байдаг. Хэды hайхам даа оршон тойронхи байгаали, залуу наhамнай, лагерьнай!»

Зүб даа! Манай совет гүрэн, Коммунис партии үхибүүдэй элүүр энхэ хүхюун солбон, ажалша бэрхэ байхынь түлөө хэды шэнээн ехэ оролдолго гаргана гээшэб! Совет засагай жаргалта hайхан наран доро, Коммунис партиин сэсэн мэргэн hургаалаар ерээдүймнай халаан хүмүүжэнэ, хүгжэнэ.

Мүнөө жэлдэ «Туяа» лагериин 1-дэхи сезон майн 28-hаа эхилээ. Энэ үе соо долоодохи, наймадахи, арбадахи классуудай hурагшад амараа. Лагериин начальнигаар Елена Михайловна Тарбаева хүдэлөө. «Эдир үетэнэе ажалда дадхаажа, тэрээндэ коммунис ёhоор хандадаг байхаар hургаха социалис обществаын ёhо заншалые хүндэлдэг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэг манай зорилго болоно» — гэжэ 2 дохи сезоной лагериин начальник Ирина Цыденовна Цыбикова хэлээ hэн.

Энэ тиимэhээ Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдэй гүн удхые hурагшадта ойлгуулха, КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикые тайлбарилха хүдэлмэри «Туяа» лагерьта hайнаар табигданхай. Долоон хоног соо хоёр дахин политинформаци үнгэргэгдэнэ.

«Минии Эхэ орон — СССР» гэhэн уряа доро «Заветы Ильича» совхозой түүхэ шэнжэлхэ, Гильбэрэ, Кокорино hууринуудай түрүүшын коммунистнүүдые, граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаhан хүнүүдые, 9-дэхи табан жэлэй түрүүшүүлые ба коммунис ажалай ударнигуудые бэдэрэн олохо талаар hурагшад ехэ хүдэлмэри хэhэн байна.

Үнгэрэгшэ hарын 25-да Гильбэрын сельсоведэй түрүүлэгшэ Н. Г. Кокорин, «Заветы Ильича» совхозой парткомой секретарь Г. Э. Санжиев ажалай ветеран Д. Ж. Доржиев гэгшэдтэн «Туяа» лагериин хүүгэдтэй уулзаа hэн. Анилшад совхозойнгоо түүхэ, мүнөөдэрэйнгөө ажал хэрэгүүд тухай тодо тобшоор хөөрэжэ үгэhэн байна. hүүлээрнь hурагшад концерт харуулаа.

«Туяа» лагерь энэ совхозтой үнинэй хани халуун холбоо барисаатай. Июньhээ соо хүүгэдэй капуста hуулгахадань hурагшад совхоздо туhалалсаа. Хонишодой урда өөhэдынгөө хүсөөр концерт табяа hэн.

Эб найрамдалай, амгалан байдалай түлөө Бүхэдэлхэйн Соведэй Стокгольмско уряа доро гараа табиhан, хажуудахи «Черемушки» лагериин үхибүүдэй гар табилга эмхидхэhэн тухайгаа hурагшад хөөрэнэ. Энэ митинг дээрэ лагериин начальник Елена Михайловна Тармаева иигэжэ хэлээ hэн:

Таанад, үхибүүд, дайн гээшэ ямар аюултайб гэжэ хүсэд мэдэнэгүйт. Дайн гээшэмнай үхэл, hандарал, үлэн хооhон байдал асардаг. Эдэ бүгэдые аха үеымнай хүнүүд дабажа гараа. Харин эб найрамдал, амгалан байдал гээшэмнай — Жаргал! Манай жаргалай түлөө 20 миллион хүн ами алдаhан юм. Хэзээдэшье дайн бү болог!

Энэ лагерь хадаа гансал амаралтын бэшэ, мүн ажалай лагерь болоно. Эндэ үхибүүдэй ажал ба hуралсал нягта холбоотой. Огород ба жэмэсэй саад дээрэ туршалгын хүдэлмэри хэгдэнэ. Лагериие тойроод 1 гектар газарта жэмэстэ саад hуулгаатай: үхэр нюдэн, үлир, малина, ранедэй эшэнүүд зурылдан харагдана. Нэгэ-нэгэ гектар газарта тус тустаа капуста, үгэрсын рассаданууд ногоорон пэгшынэ. Помидорой 1500 эшэ, 3 гектар газарта хартаабха тарятай. Мүн бэшэшье огородой эдеэнэй зүйлнүүд ургуулагдана.

Үхибүүд эндэ үдэрэй 4 час соо хүдэлдэг. Ургамал уhалжа, үтэгжүүлгэ хэнэ, шороиень обоолно. Лагериин үхибүүд 3 бригада боложо хубаарна. Нэгэдэхинь—«Аянганга» хоёрдохинь — «Хүхюун үхибүүд», гурбадахинь — «Эдир садовод» гэжэ нэрэтэй. Бригада бүхэндэ участок даалгагданхай.

Нёдондо жэлдэ зунай амаралтын ба ажалай дүнгөөр республикын 13 интернат—hургуулинуудай хоорондо дэлгэрhэн мүрысөөндэ энэ интернат hургуули түрүүлжэ гараа hэн. Нэгэдэхи hуури эзэлhэнэйнгээ түлөө 2 телевизор, 10 проигрыватель шан абаhан юм.

Энэ жэлдэ лагерь түсэбэйнгөө ёhоор 12230 түхэриг продукци гүрэндэ худалдаха юм.

Байд гээд лэ оршон тойронхи ой хадануудаар үхибүүдэй хүхюун зугаа, согтой дуунууд зэдэлдэг. Бүхы бригаданууд нэгэ — хоёр үдэрэй аяншалгада ябана. Тэндэ, гүрэнэй заповедник соо аист шубуу хараа, зугышэнтэй уулзаа, эм домтой аршаанда ошоо, амарагшадай урда концерт харуулаа. Мүн баhа «Ой — манай баялиг», «Минии Буряад орон — минии нарата нютаг», «Ямар модод манай ой соо ургадаг бэ?» гэхэ мэтын темэнүүдээр экскурсинуудые үнгэргэhэн байна.

Мүнөө лагериин начальнигаар Ирина Цыденовна Цыбикова хүдэлнэ. Ирина Цыденовна 1-дэхи интернат hургуули, hүүлдэнь институт дүүргээ. Тиигээд биологиин багшаар түрэл hургуулидаа хүдэлнэ. Манай Эхэ орондоо үнэн сэхэ байхаар эдиршүүлые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы эрдэмээ, зүрхэнэйнгөө дулаае үгэжэ ябадаг багшанар энэ hургуулида олон. Жэшээнь, Евдокия Хошхоевна Ундонова, Жамбалма Дондоковна Бальжирова, Эльвира Лодоевна Дугарова, Октябрина Елисеевна Михайлова, Роза Трансовна Мангутова, Валентина Федоровна Гергенова ба бусадые эндэ нэрлэмээр.

...Хөөлэнтиитэ нуурай эрьедэ үхибүүдэй хонгёо дуунууд зэдэлжэл байна.

Үүлэгүй тэнгэридэ толорhон үдын наран халуунаар шаража, зол жаргалтай эдиршүүлые атаархангяар харана хэбэртэй.

Д. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Улаан-Үдын аймаг.

АРАДАЙ ХЭРЭГЛЭЛЭЙ ШЭНЭ ЭД БАРААН

БЕЛОРУССИИН ССР Витебскын «Рассвет» гэжэ оёдолой нэгэдэлдэ захилнуудай шанарта, хангалгын соёл культурада ехэ анхарал хандуулагдадаг. Оёдолой хэрэгтэ бии болоhон шэнэ юумэнүүдые үйлэдбэридөө түргэн нэбтэрүүлхэ, шэнэ моодо олоной дунда тарааха талаар ехэ ажал эндэ ябуулагдана.

Дээрэхи зураг дээрэ: джинс оёдог бүдөөр иимэ костюм оёгдожо, худалдаанда эльгээгдэв.

* * *

Витебск хотын үйлэдбэриин-техническэ «Монолит» гэжэ нэгэдэлэй мэргэжэлтэдэй бүтээhэн «Электроника-601» түхэлэй диагоналаараа 8 сантиметр үргэнтэй, 1 килограмм шэгнүүртэй шэнэ телевизорые доодо зураг дээрэ харанат. Телевизор хара сагаан үнгэтэй, дамжуулгануудые 12 каналаар харуулна.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаhаа

· телефон · телеграф · радио

ГАВАНА

СОВЕТ ВЫСТАВКЫН АМЖАЛТА

ТАСС

Стартова стол дээрэ саhан сагаан үнгэтэй ракетэ тодхогдоод байна. Бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд дүүрэбэ. Буудаха тухай команда үгтэбэ. Двигательнүүд хүдэлгэгдэбэ. Утаа униар соогуур дүлэтэ ракетэ удаахананаар өөдөө дэгдэбэ. «Ябаабди!» гэhэн Юрий Гагаринай согтой хүхюун абяан дуулдана.

Гаванада совет эрдэм техникын түйлалтые харуулhан выставкэ дээрэхи зам буулинай павильон соо «Восток» гэжэ замбуулинай онгосые иимэдхүүлэн харуулаа юм. Байконур гэдэг космодромой хүдэлгэгдэдэг дүрсые хажууда хүнүүд иланга олоороо суглараа.

Выставкэ дээрэ үнгэргэгдэhэн «космонавтикын үдэртэ» Кубын эрдэмтэд, элдэб янзын мэргэжэлтэд, студентнэр СССР-эй летчик-космонавт А. А. Губаревые халуунаар амаршалба. Тэрэ хадаа Советскэ Союзда зам буулинай дайдые шэнжэлгын үргэн ехэ программа тухай хөөрэжэ үгэhэн байна.

НЬЮ ЙОРК

Дахин зүрилдөөтэй болоно

ТАСС

Пуэрто-Рикодэ болоhон түрүү капиталис оронуудай экономическа конференцидэ хабаадагшадай хамтаараа баталан абаhан декларацида гар табиhанай hүүлээр бэхэынь хатаадүй байтар Холбоото Штадуудай болон Баруун Европын гүрэнүүдэй хоорондо дахинаа хурсахан зүрилдөөн боложо эхилбэ.

Хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhоор, США-ай правительство «ниит дэлгүүр» тушаа эрид шанга мэдүүлгэ хэhэн байха юм. Соево бобы болон ургамалай тоhон тушаа тогтоогдоhон шэнэ экспортынгүүдэй Европын Холбоо ноёлхо юhэн гүрэнүүдэй hайшаагаагүй юм hаань, агшам зуура харюугай хэмжээнүүдые абахабди гэжэ занаба.

США-гай зүгhөө ямар «харюугай хэмжээнүүдэй» абтаха байhыень Сагаан байшан элиршэлхээ арсаба. Гэхэ зуура, Америкын президент баруун гүрэнүүдhээ андалдан абтадаг олон зүйлэй эд бараануудта сэн нэмээхэ эрхэтэй юм гээд зарим тушаалтад заана хаш.

«Соево бобын» түлөө тэмсэлдээн хадаа «баруунай нэгэдэл» гэдэгэй хашаагай газаагуур болодог ээлжээтэ шэнэ зүрилдөөн гээшэ. Холбоото Штадууд Баруун Европын гүрэнүүдые эмхидхэжэ Японодо дарлалта хээд, мүнгэнэйнь сэн буулгаха гэhэн байгаа. Иимэ хэмжээ абахада Японой эд бараан конкуренци дээрэ булигдаха байна ха юм. Тиигээдшье США-гай дэлгүүр дээрэ Японой эд бараан американ монополинуудай продукциие түрид... Тиихэдэ энэ жэлдэ Японой экспорт 6—10 миллиард доллараар импортhоо дээшэ байха юм гээд Холбоото Штадууд баримталба. Тиихэтэй хамта США өөрынгөө экспортые бүхы шадалаараа ехэ болгоно.

Тиигээд ерэхэдээ капиталис оронуудай экономикоёо заhаруулха тухай үгээ ойлголсожо шадахагүй байhаниинь дахин харагдаба.

ЛУАНДА

Агостиньо Нето гэгшын мэдүүлгэ

ТАСС

Бэеэ дааhан байдалдаа манай эсэргүү империализмын боһол хархис хүсэнүүдэй али бүхы хорото ябуулгануудай үедэ Анголын Арадай Республика хэзээдэ бэлэн байха ёhотой гэжэ НРА-гай президент Агостиньо Нето мэдүүлбэ. Оронойнгоо далайн сэрэгэй флодой экипажнуудые бэлдэхэн hургаха курсые түрүүшынхеэ дүүргэгшэдэй баярай суглаан дээрэ тэрэ үгэ хэлэhэн байна.

Дайша империалистнууд Арадай Анголодо ехээр дурагүйтэнэ, энэ оронииe усадхахабди гэжэ найдаhан зандаа байна гээд тэрэ хэлэбэ. Хэдэн үдэрэй урда тээ ЮАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүд дахин Анголын газар дээрэ нэбтэрэн орожо, гурбан тосхонуудые галдаа, хэдэн хүнүүдые шархатуулаа.

НРА-гай президент доторойнгоо асуудалнууд тушаа тогтоходоо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, арадай засагай органуудые нарижуулан hайжаруулха гээшэ эгээл шухала зорилгонуудай тоодо оролсоно гэбэ.

НЬЮ ЙОРК

США-гай демократическа партиин съезд нээгдэбэ

ТАСС

Июлиин 13-да эндэ «Мэдисон сквер-гарден» гэжэ спортивна зал соо США-гай демократическа партиин национальна съезд хүдэлмэреэ эхилбэ. Ноябриин 2-то үнгэргэгдэхэ hунгалтада США-гай президентын болон вице-президентын тушаалнуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ, hунгалтын урда тээ партиин ябуулха хүдэлмэриин программые баталалга энэ съездын зүбшэн хэлсэхэ зүйлнүүд болоно.

Шиидхэхы эрхэтэйгээр дүүгаа үгэхэ 3 008 делегадүүд съезд дээрэ hунгагдаба. Тэдэнэр олонхидоо томо капиталай талые харалсаха зон болоно.

hунгалтын урда тээ партиин ябуулха хүдэлмэриин программа үнинэй бэлэн болонхой юм. «Нейшн» журналай ... ёhоор, энэ программа урдынхинуудhаа ... гэхэдэ, тэрээн дотор ойлгогдосогүй hайруулгануудтай юм ха.

Хүүгэдэй эмхи зургаануудые хааха, 1500 алба хаагшадые ажалhаа гаргаха гэhэн шиидхэбэрidэ эсэргүү буhалгаанууд Нью-Йоркдо үргэлжэлhөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Манда хүүгэдэй саад хэрэгтэй» — энэ үхибүүдэй гарта байhан плакадууд дээрэ иимэ үгэнүүд бэшээтэй. Тэдэнэр түрэлхидтэйгөө газарта хамта hууjа хэхэ демонстрацида хабаадалсаа.

ТАСС-ай фотохронико

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ГАВАНА. Кубын хэдэн олон hургуулинуудые мэргэжэлтэд дүүргэжэ гараба. Орон дотороо hургагдаhан текстильнэ үйлэдбэриин түрүүшын 87 мэргэжэлтэд Гавана шадархи Алькисар городто текстильнэ техникум дүүргэhэн тухай дипломуудые абаба.

90 залуу хүбүүд Флорида городтохи техникум дүүргээд, хүдөөгэй механизаторай мэргэжэлнүүдтэй болоо.

ЛОНДОН. Орон дотор арhан zhалын илгаа гаргалгын үзэгдэлнүүдтэ, мүн фашис эмхинүүдэй хорото ябуулганuудта эсэргүү тэмсэлэй түсэб иимэ оло hон Великобританиин Коммунис партиин гүйсэдкомой заседани дээрэ hайшаагдаба. Арhа hанай илгаа гаргагшадай хорото ябуулгануудые хориход, баганууд үндэhэ hатаниие харшалхаяа болихо гэhэн эрилтэтэйгээр бүхы демократическа хүсэнүүдэй үргэн ехэ тэмсэл ябуулхынь түсэб хараална.

ЛУСАКА. Урда Африкын сэрэгэйхидэй шэнэ хорото hүидхэлые Замби шэрүүн шангаар буруушаана. ЮАР-ай сэрэгэй самолёдууд Замбиин Сиалола гэжэ hууриин тосхониие бомбодобо гээд эндэ тунхаглагдаhан тусхай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Энхэ таибан улад зоной дунда үхэл тахал шэрэhэн энэ хорото hүидхэл Замбиин бэеэ дааhан байдалые харата муухайгаар эбдэhэн ябадал болоно гээд мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

ДЕЛИ. Индиин Андхра Прадеш штадта хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй профсоюз байгуулагдаба. Ажалай болон ажалда хандуулгын талаар гүрэнэй министр Р. Редди шэнэ профсоюзай эмхидхэлэй суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хүдэлмэришэн ангиин ашаг үүргые үндэрөөр сэгнээд, социально-экономическа хубилалтануудай программые бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахы сиь хүдөө ажахын 50 миллион хүдэлмэришэдые уряалба.

БУЭНОС-АЙРЕС. ФИАТ гэжэ компанида хабаатай автомобильна заводой захиргаан өөрынгөө предприятиие гурбан долоон хоног болзороор хааба. Саяшадаа энэ завод долоон хоногой соогоо дүрбэн үдэртэнь хүдэлдэг болохо юм ха. Урдань Аргентинэдэ «Форд», «Дженерал моторс», «Пежо», «Рено» гэжэ автомобиль бүтээлгын компанинууд иимэрхүү хэмжээнүүдые абажа, олон мянган хүдэлмэришэдые ажалгүй үлөөдэг бэлэй. Промышленностиин энэ hалбариин эрид доройтоhоной шалтагаанаар заводууд хаагдана.

ВЬЕНТЬЯН. Лаосой Луангпрабанг гэжэ провинцида туршалга хэхэ хүдөө ажахын хоёр түб байгуулагдаба. Сагаан будаагай болон бусад ургамалнуудай эрхим шанартай үрэhөөр эдэ түбүүд таряашадые хангажа байха зорилготой юм.

МЕХИКО

Мексикэдэхи hунгалтын дүн

ТАСС

Июлиин 4-дэ Мексикэдэ үнгэрhэн президентын болон конгрессын hунгалтын дүнгүүд тухай түсхай баримтануудые hунгуулиин Федеральна комисси тунхаглаба. hунгуулиин олонхи округуудта зонхилхы институционно-революционно партиин кандидадууд илалта туйлаhан байна. Хосе Лопес Портильо гэгшэ Мексикын президентээр hунгагдаа.

Мексикын Коммунис партии hунгалтын дүн тушаа мэдүүлгэ хэбэ. Республикын президентын тушаалда кандидадуудай списогтэ hунгуулиин комиссиин оруулаагүйшье hаа, энэ hунгалта дээрэ өөрымнай кандидат Валентина Кампын хабаадалга ехэ хэн амжалта болоно гэжэ тэрэ сэгнэбэ. hунгагшад өөhэдөө тэрэнэй нэрые бюллетеньнүүдтэ бэшэhэн байха юм.

«Универсаль» газетэдэ интервью үгэхэдөө, миллион хахадhаа дээшэ мексиканецууд минии түлөө дүүгаа үгэбэ гээд В. Кампа мэдээсэбэ. Мексикын политическа ажабайдалда коммунистнуудай хараатай hуури эзэлдэг байhаниинь үлээн дээрэhээ элирнэ гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

РИМ

Дай жүреэдэгшэдэ туhална

ТАСС

Эндэ абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Израильда туhалха Еврейн агентство гэдэгэй конгресс Иерусалимда суглараад байна. Израилиин ниислэл гэжэ нэрэ зүүлгэн соносхогдоhон энэ городто бүхы дэлхэйн сионис эмхинүүдэй толгоилогшонор ерэнхэй. Тиихэдээ тэдэнэр агентствынгаа хахад миллиардhаа дээшэ доллар хэмжээнэй бюджедые зүбшэн хэлсэхэ юм. Энэ мүнгэнэй ашаар тэдэнэр Тель-Авивай засагаар хидтгай хамтадаа Еврей үндэhэнэй гражданинуудые элдэб оронуудhаа суглуулжа, тэдэниие орон соогуураа тараан байражуулха зорилго урдаа табидаг юм.

Баруун оронуудай сионис баяшуул эгээл хүшэр хүндэ сагтань Израилиин толгойлогшонорто дахин туhалжа ... Тель-Авивай ... зорилгоор хэhэн тэрэ ехэ гаргашануудИзраилиин экономикые доройтуулhан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, бүхы хүдэлмэриин шанар hайжаруулха» — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. Б. Пивоваровай статья. «Сагаан алта» ехээр суглуулхабди» — суглуулбари. ТАСС-ай пүүлэй шэнэ hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, бүхы хүдэлмэриин шанар hайжаруулха» — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. Б. Пивоваровай статья (түгэсхэл). Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ. «Совет орон: шэнэ hонин» — фото-мэдээсэлнүүд. АПН-эй материал.

Гурбадахи хуудаhанда. «Ажалша коллективэй ургалта» — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай социально-экономическа хүгжэлтын ургалта» — тематическа хуудаhан.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Долоон жэлэй хүдэлмэриин дүн» — гидрогеологическа экспедициин Байгал дээрэ хүдэлжэ эхилhээр 80 жэлэй ойдо зорюулагдаhан В. Никитинэй статья. Нютаг нютагай hонин. Хилын саана.

СЭЭХЫР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.00 — «Шатарай hургуули» (3-дахи дамжуулга). 11.30 — «Хүгжэмтэ абонемент». Галина Калинина дуулана. 12.00 — Шэнэ hонин 12.10 — «Баатаршалгын» полевой почто». 12.40 — «Советскэ Союзай Герой, вице-адмирал Г. И. Щедринтэй «Орлёнок» телестудиин юнкорнуудай уулзалга». 13.15 — «Үхибүүдтэ — фильм». Фангазёры». 14.20 — «Манай сэсэрлиг». 14.50 — «Спортлото» 15.00 — «Семнадцать мгновений весны» (10-дахи сери). 16.10 — «Арадай оюун бэлиг» — телевизионно шэншэлэл. 16.50 — «Мүнөөнэй эрдэм наука». 17.20 — Заб парлалга. 17.30 — «Хүгжэмтэ абонемент». Галина Калинина дуулана. 18.00— «Время». 18.30 — Семнадцать мгновений весны» (10 дахи сери). 19.40. — «Спортлото» 19.50 — Баатаршалгын» полевой почто».

Улаан Үдэ. 20.20 — Телевизионно hонин. 20.40 — «Буряадай уран зохёол»

«Орбита». 21.25 — Семнадцать мгновений весны» (10 дахи сери). 22.35—«Гигант на Вахше» — телеочерк. 23.05 — Залуу наhанай эрьен ерэхэдэ». СССР-эй арадай артист Л. Утесовой хабаадалгатай эстрадын программа. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 20.20 — «Арадай оюун бэлиг». 21.00 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 21.25 — «Любовь до востребования» — телевизионно опереттэ.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр Ахын, Түнхэнэй, Захааминай, Зэдын аймагуудта бүрхэгшэг байха зарим нютагуудта багаханаар бороо орохо. Баруун-урдаhаа секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. 28—33 градус дулаан болохо, Ахын, Түнхэнэй, Захааминай аймагуудта, Байгал шадар 23—28, Улаан-Үдэдэ 31—33 градус халуун болохо.

УНШАГ[ЧАДТ] hонирхо[лтой] байха[т]

АРХИТЕКТУРЫН ХҮШӨӨЕ ЯАЖА АРШАЛААБ?

ГУРБАН ЗУУН жэлэй ... тээ барилгашадай гар... алдууе заhаруулха арга... хангельска областиин со... захиргаанай hэльбэн шэ... шэд олоhон байна.

1691 ондо шулуугаар б... даhан гоё hайхан hүмэ Х... Двина мүрэнэй эрье дэ... Холмогор тосхондо бии ... Холын хойто зүгэй ба... ... hайханиие иимэ тодо ... саар харуулhан архитект... хүшөөнүүд Поморо ... байха. Уршаг түбэгтэй ... ниинь юуб гэхэдэ, тэр... баригшад hууриинь та... зүбөөр тоолон гаргаха ... Тиигэжэ на... ...тай хүрыhэниинь 40 ... үндэртэй шулуун бар... дааблгүй Барилгын ... нэй ...эр арбан жэлэй ... гэрхэдэ, hууринь доошо ... жа ... хэрэ... ганташаhан байгаа. Дос... тулгануудай ... тэрэ хойр зуу ... гэмгүй hайн байгаа ... жэлнүүдэй үнгэрхэ бү... барилгын hандаран ... байhаниинь эли hэн.

hэльбэн шэнэлэгшэд ... нерпэ өөрсэ шухаг шиидх... олобо: энэ барилгые ... талаhаань түмэрөөр хэрэ... ... татаха гэжэ ши... Иимэ шиидхэбэри hүчэн... хибиие бэхилхэ арга ... байна.

Мүнөө эртэ урдын энэ ... рилга аршалан абарагдаа ... хэлэжэ болоно. hэргээлгын ... дэлмэри хэжэ дүүргэп... hүүлээр б...хилэлтын ... абажа хаяха юм.

ҮЗЭСХЭЛЭН hАЙХАН АРАЛНУУДАЙ БАЯН ХЭШЭГ

КАНДАЛАКШСКА зал... ... эрье шадар, ... hайхан аралнууд ... шубуунай үдэ нооhо су... луулжа эхилбэ.

Далайн мантан томо ну... hан болохо гага шубуун ... то далай дээрэ амидардаг ... бууд сооhоо эгээл үнэтэй... болоно. Олзоборилогдодог ... гуудай дунда булган шэнгэ... тэрэ сэгнэгдэдэг байха ... Элдэр зөөлэхэн шубууна... ноohон дулаа табидаггүй ... на. Тэрэ айхабтар үнэ сэнтэ...

... нооhо суглуулха гээш... юрын хэрэг бэшэ. Гэдэрэн ... лынгаа үдэ нооhые зулгааж... абаад, дальбараануудтаа ... хаи заhахадаа, энэмни саа... даа хүнүүдтэшье хэрэгтэй бо... лохо байна гэжэ гага шубу... ойндоошье оруулдаггүй. ... ноohониинь набшаhа ... тэй, торфын бутархаанууд... холисолдончи байдаг.

Хэрбээ hурагшадай ... паань, гага шубуунай ... нооhо суглууха гээшэ ... бэрхэшээлтэй байха пэн. Ор... нитологуудай эдир туhалаг... дые нэгэдүүлдэг пионерэй ... соторхи ори ганса штаб Кан... далакшада хүдэлдэг юм.

Энэ жэлдэ аха нүхэдни... эдэнэртэ туhалхала ерэ... Москвагай Ленинградай Ка... лининградай ... нуудто ошожо, үдэ нооhо су... луулжа захалба.

АЛТАЙН СААНАХИ ГОБИДОХИ ЗАПОВЕДНИК

АЛТАЙН саанахи Гоби... сэ гүбида 4 миллион гектар талмаи дээрэ hаяар агаар ... заповедник эмхидхэгдэн бай... гуулагдаха юм. Совет ба мон... гол мэргэжэлтэд ... проект зохеоо. Алтайн саанахи Гобиин ... ховор ... шухаг ан амитад — ... тэмээнүүд, куланууд, та... шэ газарай зэрлиг хонид, хэ... дэн түрэлэй антилопонууд — гүрэнэй харууhан доро абта... ба.

Байгаалиин эрхэ байдалда Пржевальскиин моридые ... бэрилэн олошоруулха ... заповедникэй ... шуха... зоопаркнуудай ... боло... Мүнөө дэлхэйн зоопарк... нууд соо 200 шахуу иимэ ха... ... лэнхэи. Иимэ түрэлэй зэрлиг моридые хүн зон олон жэл ... ушараагүй hэн. Гэбэшье ... жэлэй урда тээ геологууд ... бидо Пржевальскиин мори... хараhан байгаа ... сахиh ... ын холбооной шиидхэбэрээр СССР-эй ба ... зоопаркнуудhаа ... ридhоо монгол hүрэг ... дэхэ байна.

(АПН- -ТАСС).

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

Индекс: 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приемная—2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров—2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро— 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-03617. Заказ № 00667.